

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ СТАНДАРТИ

---

*Ўзбекистон узлуксиз таълимнинг
давлат таълим стандартлари*

Олий таълимнинг давлат таълим стандарти

*5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)
бакалаврият таълим йўналишининг давлат таълим стандарти*

Расмий нашр

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ УЗБЕКИСТАНА

Государственные образовательные стандарты
непрерывного образования Узбекистана

Государственный образовательный стандарт
высшего образования

Государственный образовательный стандарт направления
образования бакалавриата *5120100 - Филология и обучение языкам
(казакская филология)*

Издание официальное

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

Тошкент

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ СТАНДАРТИ

---

*Ўзбекистон узлуксиз таълимнинг
давлат таълим стандартлари*

Олий таълимнинг давлат таълим стандарти

*5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қozoқ филологияси)
бакалаврият таълим йўналишининг
давлат таълим стандарти*

Расмий нашр

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

• Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази;

• Бердак номидаги Қорақалпоқ давлат университети.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2014 йил «10» март даги 84-сон буйруғи.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги.

4. ИЛК БОР КИРИТИЛГАН.

Мазкур стандарт Ўзбекистон Республикаси ҳудудида амалда қўлланилиши (амал қилишининг тўхтатилиши) ва унга ўзгартиришлар киритилиши тўғрисидаги маълумотлар «Ўзстандарт» агентлиги томонидан нашр этилувчи кўрсаткичларда чоп этилади.

Мазкур стандартни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

ЎЗСТАНДАРТ АГЕНТЛИГИ
STANDARTLASHTIRISH, DAVLAT
TASDIQLASH VA RIVOJLANTIRISH VA II
ADRIYAT TEXNOLOGIYALARI
JUMHURIYATI

МУНДАРИЖА

T/p		Bet
1.	Давлат таълим стандартини ишлаб чиқиш асослари	1
2.	Қўлланиш соҳаси	2
3.	Атамалар, таърифлар, кескартмалар	3
4.	Таълим йўналишининг тавсифи	3
5.	5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг тавсифи	4
6.	Бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар.....	5
7.	Таълим дастурларининг мазмуни ва компонентлари	20
8.	Бакалавриятнинг таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича амалга ошириладиган шароитларга белгиланган талаблар	32
8.1.	Бакалавриятнинг таълим дастурлари ўзлаштирилишига белгиланган умумий талаблар	32
8.2.	Таълим дастурларининг татбиқ этилиши	32
8.3.	Малака амалиётларини ташкил этиш талаблари	33
8.4.	Ўқув жараёнини педагогик кадрлар билан таъминлаш бўйича талаблар	33
8.5.	Таълим жараёнини ўқув-методик ва ахборот ресурслари билан таъминлаш талаблари	34
8.6.	Ўқув жараёнининг моддий-техника базаси бўйича талаблар	34
9.	Бакалавр тайёрлаш сифати ва олий таълим муассасалари фаолиятини баҳолаш	35
10.	Эслатма	36
11.	Давлат таълим стандартининг амал қилиш муддати	36
12.	Илова	37
13.	Библиографик маълумотлар	38
14.	Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари	39

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ СТАНДАРТИ

**Ўзбекистон узлуксиз таълимнинг
давлат таълим стандартлари**

Олий таълимнинг давлат таълим стандарти

**5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)
бакалаврият таълим йўналишининг давлат таълим стандарти**

**Государственные образовательные стандарты
непрерывного образования Узбекистана**

**Государственный образовательный стандарт высшего образования
Государственный образовательный стандарт направления
образования бакалавриата 5120100 - Филология и обучение языкам
(казақская филология)**

State Educational Standards of Continuous Education of Uzbekistan

State Educational Standards of Higher Education

**State Educational Standard on the level of bachelors of
5120100 – Philology and teaching languages (kazak philology)**

Амал қилиниши « 15 » 09 2014 йилдан

Ш. Мамажон

1. Давлат таълим стандартини ишлаб чиқиш асослари

Мазкур таълим йўналиши бўйича давлат таълим стандартини ишлаб чиқишда қуйидаги ҳужжатларга асосланилди:

1. Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни. Тошкент, 1997 й., 29 август №463-1.

2. Ўзбекистон Республикасининг «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури». Тошкент, 1997 й., 29 август №463-1.

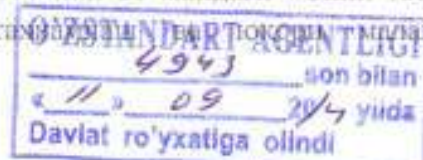
3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 5 январдаги «Узлуксиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш тўғрисида»ги 5 – сонли Қарори.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 24 июндаги 293-сонли қарори билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази тўғрисида Низом”.

5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги «Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида»ги 343-сонли Қарори.

6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида»ги 2004 йил 20 июлдаги 341-сонли Қарори.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги «Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустақил рағбатланишига қўйиладиган талабларни қўйиш тўғрисида»ги 100-сонли Қарори.

мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПК-1533-сонли Қарори.

8. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2011 йил 18 июлдаги «Янгиланган «Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори»ни ижро ва амалда фойдаланиш учун қабул қилиш тўғрисида»ги 302-сонли буйруғи.

9. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2012 йил 8 майдаги «Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори»га ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 190-сонли буйруғи.

10. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2012 йил 4 июлдаги «Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори»га ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 281-сонли буйруғи.

11. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2012 йил 14 ноябрдаги «Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори»га ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 446-сонли буйруғи.

12. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2013 йил 14 майдаги «Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори»га ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 158-сонли буйруғи.

2. Қўлланиш соҳаси

2.1. Олий таълимнинг ушбу давлат таълим стандарти (ОТ ДТС) 5120100–Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлашнинг таълим дастурлари ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифода қилади.

2.2. Олий таълим муассасаси мазкур таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда ДТС асосида таълим дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

2.3. ОТ ДТСнинг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиши ва тайёргарлик даражаси бўйича фан, техника ва иқтисодий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда таълим дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор - ўқитувчи жамоалари;

– таълим йўналишининг таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

– ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи ва деканлар);

– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
 ШАРАҚЛАШТИРИШ, ДАВЛАТ
 АТТЕСТАЦИЯ ВА ИМТИҲОН ҚИЛУВЧИ
 КОМИССИЯЛАРИНИ
 2014 й. 11.15. 166-НАЗОРАТ

3. Атамалар, таърифлар, кискартмалар

Мазкур стандартда Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни, Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури ҳамда олий таълим соҳасидаги халқаро ҳужжатларга мос равишда атамалар ва таърифлардан фойдаланилган:

касбий фаолият тури – таълим йўналишига ўзгартишлар киритиш мақсадида касбий фаолият объектига таъсир қилишнинг методлари, усуллари, услублари ва тавсифи;

компетенция – тегишли соҳада касбий фаолият юритиш учун зарур бўлган билим, кўникма, малака ва шахсий сифатлар мажмуи;

модуль – тарбиялаш ва ўқитишга йўналтирилган мақсадлар ва натижаларга нисбатан муайян маънавий тугалланганликка эга бўлган ўқув фани (курси) ёки ўқув фанлари (курслари)нинг маълум бир қисми;

таълим йўналиши – муайян фаолият доирасидаги турли даражадаги таълим дастурларининг мажмуи;

касбий фаолият объекти – предметлар, воқелиklar, жараёнлар ва фаолият доирасида ҳаракатга йўналтирилган тизимлар;

касбий фаолият соҳаси – илмий, ижтимоий, иқтисодий, ишлаб чиқаришда намоён бўладиган касбий фаолият объектларининг мажмуи;

бакалаврият - олий таълим йўналишларидан бири бўйича пухта билим берадиган, ўқиш муддати тўрт йилдан кам бўлмаган таянч олий таълимдир;

бакалавриятнинг таълим дастурлари (бакалаврият дастури)–ўқув фанларининг бакалаврият йўналишларига қўйиладиган малака талабларига мувофиқ кадрларнинг зарурий ва етарли даражадаги тайёргарлигини таъминловчи блоklarга жамланган рўйхати;

ўқув-ўрганиш натижалари– ўзлаштирилган билимлар, амалий малакалар, кўникмалар мажмуи;

ДТС - Давлат таълим стандарти;

АРМ - ахборот ресурс маркази;

ИТИ - илмий тадқиқот институтлари;

ОТМ - олий таълим муассасаси.

4. Таълим йўналишининг тавсифи

4.1. 5120100 – *Филология ва тилларни ўқитиш (Қозоқ филологияси)* таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг таълим дастури амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилди.

4.2. Таълим дастурининг меъёрий муддати ва мос малака (даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Таълим дастурининг муддати ва битирувчиларнинг малакаси

Таълим дастурининг номи	Малака (даража)	Таълим дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриятнинг таълим дастури	Бакалавр	4 йил

5. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг тавсифи

5.1. Бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

Ўрта, ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида мутахассисликка оид фанларни ўқитиш, ўрта, ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимининг ташкилотлари, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий тадқиқот институтлари, оммавий ахборот воситалари, давлат бошқаруви органлари, умумий ўрта, ўрта махсус касб таълимнинг давлат ва нодавлат муассасаларида комплекс масалаларни ечиш.

Бакалаврларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни камраб олади:

- ўрта махсус, касб-хунар таълим тизимида қозоқ тили ва адабиёти, нутқ маданияти фанларидан дарс бериш;
- таълим тизимида кабинет мудири, методист, лаборант ва унга тенглаштирилган лавозимларда ишлаш;
- ижтимоий-гуманитар йўналишидаги илмий-тадқиқот ташкилотларида кичик илмий ходим бўлиб ишлаш;
- архивларда, ахборот-ресурс марказларида ихтисосликка мос лавозимларда; натириётларда, оммавий-ахборот муассасаларида муҳаррир, мусаххих; қўлёзма фондларида, турли тадбиркорлик субъектларида, нодавлат нотижорат ва жамоат ташкилотларида ҳамда бошқа муассасаларда ишлаш;
- маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органлари ҳамда жойлардаги маънавият ва маърифат марказларида ишлаш.

5.2. Бакалаврларнинг касбий фаолиятининг объектлари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бакалаврларнинг касбий фаолияти объектлари – қозоқ тилида яратилган бадний матнлар; фикр ифодалашда потенциал маъно ясовчи материаллар; нутқнинг яратилиш жараёни; мулоқот бирликлари; бадний-эстетик коммуникация; матн талқини, тушуниш ва идрок этиш, таълим жараёни меъёрий ҳужжатлари, қозоқ тили ва адабиёти таълими жараёнлари; қозоқ тили ва адабиёти, қозоқ тилшунослиги ва адабиётшунослиги; тилшунослик ва адабиётшунослик соҳасидаги муаммолар ва уларнинг ечимлари; адабиёт назарияси, адабиётшунослик тарихи, қозоқ халқ оғзаки ижоди; туркий филологияга кириш, туркий тилларнинг қибсий-тарихий грамматикаси, маънавий-маърифий тарғибот ишлари соҳаси; муҳаррирлик ва мусаххихлик; қозоқ тили ва адабиёти ихтисослиги бўйича илмий-тадқиқот жараёнлари.

5.3. Бакалаврларнинг касбий фаолияти турлари:

- илмий-тадқиқот фаолияти;
- маънавий-маърифий;
- ташкилий-бошқарув;
- таълим муассасаларида илмий-педагогик ва педагогик (ўрнатилган тартибда)
- ОАВ да муҳбирлик, ноширлик ва муҳаррирлик фаолияти;
- консалтинг хизмати фаолияти ва шу кабиларни ўз ичига олади.

Бакалавр тайёрланадиган касбий фаолиятнинг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

5.4. Бакалаврлар касбий фаолиятининг вазифалари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (қозоқ филологияси) таълим йўналишини тугатган бакалавр касбий қайта тайёрлашдан ўтгандан кейин ўрта, ўрта махсус ва касб-хунар таълим муассасаларида таълимнинг ваколатли бошқарув органлари томонидан аниқланадиган махсус фанларни ўқитиш имкониятига эга бўлади.

5.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин беш йиллик амалий иш стажига эга бўлган бакалавр ўрнатилган тартибда мустақил изланувчи сифатида ўқишни давом эттириши мумкин.

6. Бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар

6.1. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

а) умумий талаблар:

– дунёқараш билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши; гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши;

– Ватан тарихини билиши, маънавий миллий ва умуминсоний кадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай билиши, миллий истиқлол гоёсига асосланган фаол ҳаётий нукта назарга эга бўлиши;

– табиат ва жамиятда кечаётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳақидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда ҳаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиши;

– инсоннинг бошқа инсонга, жамиятга, атроф муҳитга муносабатини белгиловчи ҳуқуқий ва маънавий мезонларни билиши, касб фаолиятида уларни ҳисобга ола билиши;

– ахборот йиғиш, саклаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган билиши ўз касб фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиши;

– тегишли бакалаврият йўналиши бўйича рақобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;

– янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;

– битта хорижий тилни эркин сўзлашув даражасида эгаллаган бўлиши;

– соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниктириш укув ва кўникмаларига эга бўлиши лозим.

б) касбий талаблар:

– тил ва адабиёт фанларини ўқитишда намунавий инновацион технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш;

– ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаш;

– электрон ўқитиш усулларини эгаллаш;

– замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ноънанавий ўқув машғулотларини ўтказиш;

– ўқитиладиган фанлар бўйича ўқув машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни тузиши, тайёрлаш ва расмийлаштириш;

– ўқитиладиган фан бўйича ўқув машғулотларини ўтказиш учун ўқитишнинг дидактик воситаларидан фойдаланиш;

– мустақил таълим ва илмий-ижодий қидирув ишлари натижасида ўқитиладиган фан бўйича педагогик фаолиятни мунтазам такомиллаштириб бориш.

– қозоқ тили ва адабиёти тарихи, таълимоти, йирик намоёндалари, тилшунослик ва адабиётшуносликнинг фан соҳаси сифатида шаклланиши, ушбу соҳадаги турли мактаблар, олимларнинг концепция ва илмий ёндашувларини билиш;

– козок тилшунослиги, умумий тилшунослик, козок тили тарихи, туркий филологияга кириш, козок халқ оғзаки ижоди, козок адабиёти тарихи, назарияси, жаҳон адабиётига оид билимларни эгаллаш, тил фанлари, адабиётнинг долзарб масалаларини илғай олиш ва ўқувчиларга етказа олиш;

– анъанавий ва ноанъанавий методлар, илғор педагогик технологияларни ихтисосликка мос фанларни ўқитиш чоғида танлай олиши, ўз фанида метод ва технологияларни ижодий қўллай олиши, фактларни таҳлил қилиши, умумлаштириш ва шу асосда хулоса чиқара олиш;

– ўқитишнинг илмий асосларини таҳлил қилиб бориши, методик бирлашмаларда умумий ўрта таълим, ўрта махсус, касб-хунар таълими мазмунида фаннинг ўрнини белгилай олиши ва унинг илмий муаммолари бўйича педагогик ўқишларда маърузалар ўқиши, мактаб, академик лицей ва касб-хунар коллежларида дифференциал таълимни йўлга қўй олиши, ўқув жараёни билан боғлиқ барча ҳужжатларни юрита олиш;

– интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиш;

– ахборотларни тўғри ифода этиш асосида мафкуравий иммунитетини шакллантириш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

Бакалавр:

– филология соҳасида илмий текшириш институтларида кичик илмий ходим, тадқиқотчи-изланувчи, намунавий методикалар ва бошқалар бўйича экспериментал тадқиқотларни ўтказиш ва уларнинг натижаларига ишлов бериш;

– илмий-техникавий ҳисоботлар ва тушунтириш хатларини ишлаб чиқиш;

– ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий обзорларни ишлаб чиқиш, рефератлар ва библиографияларни тузиш;

– илмий семинарлар, илмий-техникавий конференциялар ишида маърузачи, муҳокамаларда қатнашувчи ва референт сифатида иштирок этиш;

– илмий-техникавий ва соҳага оид журналларга мақола ва тақризлар тайёрлаш.

– интернет тармоғида энг янги илмий, адабий ва лисоний янгиликлар, янги педагогик технологиялар ва эксплуатацион ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;

– илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш жамоаси таркибида (тайёрланганлик соҳага мос равишда) касбий фаолият масалаларини ечиш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Маънавий-маърифий фаолиятда:

– маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиш, уни ташкил этиш методикасини эгаллаш, ўқувчилар онгига миллий истиклол ғоясини сингдириш;

– ўқувчиларда мафкуравий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетни юзага келтириш метод ва тегиологияларини билиш;

– глобаллашув шароитида кечаётган жараёнларда миллий тил ва адабиётнинг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш;

– маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича индивидуал суҳбат ўтказиш;

– миллий урф-одат ва маросимларни ўтказишда, умуминсоний кадрлар, меҳр-муруват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садокат каби юксак инсоний фазилатларини очиб бериш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

Ташкилий-бошқарув фаолиятда:

Бакалавр:

– тил ва адабиётга оид турли тадбир, анжуман ва маърифий суҳбатларни ташкиллаштириш ва бошқариш;

- АРМда ахборот технологиялари тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган жараёнлар мониторинги ҳамда сифатини баҳолаш механизмларини ишлаб чиқиш;

- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилишда иштирок этиш.

- ахборот технологиялардан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизмларини ишлаб чиқиш;

- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;

- жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқариш;

- фикрлар ҳар хил бўлган шароитда тўғри қарор қабул қилиш;

бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш *қобилиятига эга бўлиши лозим.*

Таълим муассасаларида илмий-педагогик ва педагогик (ўрнатилган тартибда)

Бакалавр:

- ўрта ва ўрта махсус касб-хунар таълими тизимининг мос таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича назарий машғулотларни ўтказиш;

- ўрта ва ўрта махсус касб-хунар таълими тизимининг мос таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича амалий ва назарий машғулотларини ўтказиш;

- замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ноанъанавий ўқув машғулотларини ишлаб чиқиш ва ўтказиш;

- ўқитилаётган фанлар бўйича дарсларни ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни шакллантириш ва тузиш;

- ўқитилаётган фан бўйича машғулотларни ўтказиш учун ўқитишнинг техник воситаларини фойдаланиш;

- мустақил таълим ва ижодий қидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва шакллар тизимида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

ОАВ да мухбирлик, ноширлик ва муҳаррирлик фаолиятида:

Бакалавр:

- оммавий ахборот воситаларида мухбирлик ва муҳаррирлик ишларини амалга ошириш, мустақил мақола, кўрсатув ва эшиттиришлар тайёрлаш қобилиятини шакллантириш;

- нашриёт ва таҳрир соҳасида бадий ва илмий асарларни, соҳага оид рисола ва монографиялар бўйича мусаххих ва муҳаррирлик фаолиятини амалга ошириш;

- ноширлик муассасаларида таржимон ва адабий ходим бўлиб фаолият юритиш;

- архив ва адабиёт музейларида экскурсовод, илмий ходим сифатида ишлаш ва соҳага оид иш жараёнини ташкил қилиш;

- театрда адабий эмакдош сифатида сценарийларни ўқиш, таҳрир қилиш ва режиссёр ҳамда актёрларга бадий асар моҳиятини тушунтириш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

Консалтинг хизмати фаолиятида:

Бакалавр:

- йўналишига мос мавзулардаги лойиҳалар, манбалар, адабиётлар, электрон видео ва аудио маҳсулотларни экспертиза қилиш;

- ихтисосликка мос соҳалар бўйича консалтинг хизматларини кўрсатиш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

6.2. Таълим дастурлари бўйича билим, малака ва кўникмаларга қўйиладиган талаблар

6.2.1. Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар бўйича талаблар

Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар блоки бўйича талаблар Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланган «*Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар*» блоки бўйича бакалаврлар тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйилган талаблар» асосида белгиланади.

6.2.2. Математик ва табиий-илмий фанлар бўйича талаблар

6.2.2.1. Олий математика асослари фани бўйича

Бакалавр:

– математика дунёни билишнинг ўзига хос усули, унинг тушунчалари ва тасаввурларининг умумийлиги *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*

– объектларнинг миқдорий ва сифат нисбатларини ифодалаш учун математик символлардан фойдаланиш;

– математик таҳлил, аналитик геометрия, чизикли алгебра, комплекс ўзгарувчи функцияси назарияси, эҳтимоллик назарияси ва статистик математика, дискрет математиканинг асосий тушунчалари ва методларини;

– функционал ва ҳисоблаш масалаларини ечиш моделларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– алгебраик тенгламаларни аналитик ва сонли ечиш;

– оддий дифференциал тенгламаларни тадқиқ қилиш, уларни аналитик ва сонли ечиш;

– математик физиканинг асосий тенгламаларини аналитик ва сонли ечиш *кўникмаларига эга бўлиши керак.*

6.2.2.2. Информатика ва ахборот технологиялари фани бўйича

Бакалавр:

– замонавий ахборот технологиялари, замонавий дастурлаш технологиялари компьютер тармоқлари, ахборот тизимлари ва уларнинг турли соҳаларда қўлланилиши, ахборот хавфсизлиги ва ахборотларни ҳимоялаш усуллари *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*

– ахборотнинг синтактик, семантик ва прагматик ўлчоолари, ахборот жараёнларининг аппарат ва дастурий таъминоти, операцион тизимлар, алгоритмлаш ва дастурлаш, визуал дастурлаш технологиялари, амалий дастурлар билан ишлаш технологиялари, компьютер тармоқлари ва уларнинг турлари, тармоқ ресурслари, ахборот тизимлари, уларнинг моҳияти, қўлланилиши ва вазифалари, электрон ҳужжат айланиши тизими, автоматлаштирилган ахборот тизимлари, замонавий мультимедиа тизимлари, ахборот хавфсизлигининг ташкилий ва ҳуқуқий асослари, ахборотларни ҳимоялашнинг техник ва дастурий воситаларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– ахборотларга ишлов бериш қурilmалари, ахборот жараёнларининг дастурий таъминоти, операцион тизимлар, хизмат кўрсатувчи дастурлар ва утилиталар билан ишлаш, дастурлаш тиллари ва визуал дастурлаш орқали дастур тузиш, амалий дастурлар билан ишлаш (матнли, электрон жадвал, тақдимотлар, график, маълумотлар базалари ва уларни бошқариш тизимлари), компьютер тармоқларидан фойдаланиш, турли веб саҳифалар яратиш дастурлари билан ишлаш, электрон ҳужжат айланиши тизими, замонавий мультимедиа тизимларидан фойдаланиш *кўникмаларига эга бўлиши керак.*

6.2.2.3. Ёш физиологияси ва гигиена фани бўйича

Бакалавр:

– таълим тарбия жараёнида турли ёшдаги болалар ва ўсмирлар организмнинг ўзига хос хусусиятлари;

– болалар ва ўсмирлар соғлигини химоя қилиш, ўрта ва ўрта махсус таълим муассасалари шарт- шароитлари, жихозланиши ва ўқув зокламанинг организмга таъсири ҳақида *тасаввурга эга бўлиши*;

– зарарли одатлар, гиёҳвандликнинг олдини олиш, ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашнинг тиббий – гигиеник асослари;

– ирсий касалликларнинг генезиси ва уларни профилактика қилиш;

– шахсий гигиенага қўйиладиган талабларни *билиши ва улардан фойдалана олиши*;

– ҳар томонлама тараққий этган шахсни тарбиялаш жараёнида соғлом турмуш тарзи;

– гигиена меъёрлари;

– соғлом организмни таъминлашда овқатланиш кун режимини ташкил этиш *қўникмаларига эга бўлиши керак*.

6.2.2.4. Экология фани бўйича

Бакалавр:

– биосфера ва инсон, табиатдан фойдаланиш ҳақида *тасаввурга эга бўлиши*;

– биосферанинг тузилмаси, экологик тизимлар, мухит ва организмларнинг ўзаро муносабати, экология ва инсон саломатлиги, атроф-мухитнинг глобал муаммолари;

– табиий ресурслардан рационал фойдаланиш ва табиат муҳофазасининг экологик тамойиллари, табиатдан тежаб-тергаб фойдаланиш асослари, экологик химоя техникаси ва технологиясини, атроф-мухит соҳасида халқаро ҳамкорликни *билиши ва улардан фойдалана олиши*;

– экологик ҳуқуқ асослари ва касбий масъулият, кишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқаришида экологик масалаларни ечиш *қўникмаларига эга бўлиши керак*.

6.2.2.5. Математик лингвистика фани бўйича

Бакалавр:

– математик лингвистика предмети, вазифалари;

– математик лингвистиканинг ижтимоий ва табиий фанлар орасидаги ўрни ва моҳияти;

– математик лингвистикага доир тадқиқотлар;

– аксиоматик назариянинг тилшуносликка татбиқи;

– математик мантик элементлари;

– тил ўргатиш жараёнини автоматлаштириш;

– табиий тилларни қайта ишлаш, тилларнинг математик моделини яратиш;

– автоматик таҳрир *ҳақида тасаввурга эга бўлиши керак*;

– математик мантик асосларини;

– математик мантик асосларининг тилшуносликка татбиқини;

– автоматик таржима алгоритмини;

– автоматик таҳрир дастурининг ишлаш тамойилини;

– қозоқ тилининг математик моделларини;

– қозоқ тилининг компьютер услубини;

– қозоқ тили грамматикаси таълими, билимларни баҳолаш дастурларига оид меъёрий ва амалий маълумотларни йиғишни;

– қозоқ тили грамматикасининг формаллашадиган қисми учун модель тузишни *билиши ва улардан фойдалана олиши керак*;

– математик мантик асослари, табиий тилларнинг математик модели, қозоқ тилининг математик моделига доир масалаларни ёритиш;

– ахборот услуби, қозоқ тилининг компьютер услуби хусусиятларини фарқлаш;

– қозоқ тили грамматикасининг маълумотлар базасини яратиш;

– матнни автоматик таржима қилиш;

– матни автоматик таҳрир қилиш;
– математик лингвистикага оид тадқиқотларни ўрганиш, назарий маълумотларни умумлаштириш;

– математик лингвистика фанининг истиқболи ва долзарб масалаларига доир фикрлар билдириш ва тадқиқот олиб бориш *кўникмаларига эга бўлиши керак.*

6.2.3. Умумқасбий фанлар бўйича талаблар

6.2.3.1 Ҳозирги қозоқ адабий тили фани бўйича

Бакалавр:

- Ҳозирги қозоқ адабий тили фонетикаси;
- лексикологияси;
- морфологияси;
- синтаксиси *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*
- қозоқ тилида сўзнинг фонетик структураси ва унинг асосий хусусиятлари;
- фонема ва унинг вариантлари;
- фонетик ҳодисалар ва уларнинг кўринишлари.
- сўз маъноларининг тараққиёти.
- дугавий бирликларнинг шакл ва маъно муносабатига кўра гуруҳланиши: омонимлар, синонимлар, антонимлар;
- морфемалар таснифи ва хусусиятлари.
- қозоқ тили сўз ясалаш тизими бўйича қарашлар.
- сўзларни туркумларга ажратиш асослари
- қозоқ тилининг синтаксис тизимини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*
- матнга фонетик, лексик ва грамматик талқин ясаш
- адабий тил меъёрларини билиши;
- ҳозирги қозоқ тилининг функционал ҳамда услубий имкониятларидан ижодий фойдалана олиш *кўникмаларига эга бўлиши керак.*

6.2.3.2. Тил тарихи фани бўйича

Бакалавр:

- тил тарихи, тарихий грамматика ва адабий тил тарихи;
- қозоқ тили тарихи;
- ёзма ёдгорликлар;
- халқ оғзаки ижоди асарлари тили;
- қозоқ мумтоз шоирлари асарлари тили;
- XIX аср охири XX аср бошидаги шоирлар асарлари тили *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*
- қадимги туркий тил ва унинг асосий манбалари;
- XI-XIV асрлар адабий тили ва манбалари;
- XIX-XX аср қозоқ адабий тили ва манбаларини
- адабий тил меъёрлари ва услубларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*
- халқ оғзаки ижоди асарлари тили ва қозоқ мумтоз шоирлари асарлари тилининг фонетик, лексик, морфологик, синтактик ва стилистик хусусиятларини *ониклаш кўникмаларига эга бўлиши керак*

6.2.3.3. Тилшунослик назарияси фани бўйича

Бакалавр:

- тилшунослик назарияси фанининг назарий асослари;
- фанининг ўрганиш объекти ва бошқа фанлар билан боғликлиги;
- тилнинг ижтимоий ҳаёт тарзига мувофиқ ривожланиб бориши;
- дунё тилларининг кўп турлилиги;
- тилшунослик соҳалари ва тилшуносликка оид терминларини;

- фаннинг мақсад ва вазибалари *хақида тасаввурга эга бўлиши керак*;
- муўайян даврларда тилшуносликнинг вужудга келиши ва ривожланишини;
- дунё тилларининг кўп турлилиги, хар бир тилнинг ўз тизимига эга эканлигини;
- тилшуносликнинг тарихий ривожланиш боскичларини;
- тилшунослик назарияси ва методларини *билиши ва улардан фойдалана олиш*;
- лингвистик мактаблар, уларнинг номоёдалари ва концепциялари;
- тилшуносликнинг асосий сохалари фонетика, лексикология, морфология, синтаксис ҳақида;

- дунё тилларининг келиб чиқиши ҳақидаги назариялар, тилларнинг ухшашлик ва фарқлилиги, уларнинг генеологик ва типологик таснифи ҳақида *кўникмаларига эга бўлиши лозим*.

6.2.3.4. Шарқ (араб, форс) тили фани бўйича

Бакалавр:

- араб ва форс тилининг товуш тузилиши, араб ёзуви, лексикология, морфология ва синтаксис;
- сўз ясалиши ва грамматик қоидалари;
- араб тилига доир сўзлар, арабий конструкция ва ифодаларнинг туркий ёзма ёдгорликларидаги ўрни;
- араб лугатчилиги ва қозок мумтоз адабиёти;
- араб ва форс хат турлари, уларнинг пайдо бўлиши ва манбалари *хақида тасаввурга эга бўлиш*;

- араб алифбосидаги матнларни ўқишни;
- манба матнларини транскрипция қилишни;
- араб ва форс имлосида ёзишни;
- араб тилининг грамматик қоидаларини *билиши ва улардан фойдалана олиш*;
- араб алифбосидаги ҳарфларни ўз ўрнидан чиқариб талаффуз қила олиш;
- матнни ўқиш ва тушуниш;
- араб ва форс имлосининг ўзига хос хусусиятларини аниқлаш;
- араб ва форс тилида сўз ясалиши ва грамматик қоидаларини аниқлаш;
- араб ва форс тилидаги сўз ва ибораларини таржима қилишда лугатдан фойдалана билиш;

- араб имлосида хатосиз ёза билиш *кўникмаларига эга бўлиши керак*.

6.2.3.5. Қозок диалектологияси фани бўйича

Бакалавр:

- қозок диалектологиясининг объекти, сохалари, маҳаллий диалектлар, диалектологиянинг бошқа фанлар билан боғлиқлиги;
- қозок диалектларининг фонетик, лексик, грамматик хусусиятлари;
- диалектларнинг таснифи;
- шева тилининг адабий тилга боғлиқлиги *хақида тасаввурга эга бўлиши*;
- лингвистик географияни;
- карталар туза олишни;
- диалектологияда қўлланиладиган транскрипцияларни амалиётда қўлланишни;
- диалектологик матнларни таҳлил этиш ва уларнинг фонетик, лексик ва грамматик хусусиятларини *билиши ва улардан фойдалан олиши*;
- қозок тили диалект ва говорларининг пайдо бўлишини;
- сўзларнинг қайси диалектга тегишлилигини;
- сўзларнинг тематик гуруҳларга тегишлилигини;
- лексика-семантик хусусиятларини;
- грамматик хусусиятларини аниқлаш *кўникмаларига эга бўлиши лозим*.

6.2.3.6. Қозоқ халқ оғзаки ижоди фани бўйича**Бакалавр:**

- халқ оғзаки ижодининг асосий хусусиятлари;
- халқ оғзаки ижоди намунасининг ёзма адабиёт намунасидан фарқи;
- халқ оғзаки ижодининг пайдо бўлиши ва тараққиёти;
- халқ оғзаки ижодининг классификацияси;
- халқ оғзаки ижоди намуналарининг жанрлик хусусияти *хақида тасаввурга эга*

бўлиши:

- халқ оғзаки ижоди намуналарининг матиларини, уларнинг услубий ва поэтик асосларини;
- халқ оғзаки ижоди асарлари мазмуни ва шаклий ўзига хослигини;
- халқ оғзаки ижоди асарларини гоёвий ва бадний жиҳатдан таҳлил этиш, образлар тизимига тавсиф беришни *билиши ва улардан фойдалана олиши;*
- халқ оғзаки ижоди лирик ва насрий жанрлар поэтикаси хусусиятларини таҳлил қилиш;
- халқ оғзаки ижоди эпик жанрларнинг структурал моҳиятини, уларнинг турли мотивлик бўлишини англаш *қўникмаларига эга бўлиши лозим.*

6.2.3.7. Қозоқ адабиёти тарихи фани бўйича**Бакалавр:**

- қозоқ адабиёти тарихининг маданият тарихидаги ўрни ва тараққиётининг асосий босқичлари;
- қадимий давр ва мумтоз адабиёт жанрларининг пайдо бўлиши ва тараққиёти;
- қозоқ мумтоз адабиётида қўлланиладиган истилоҳлар мазмуни, генетик илҳизлари ва тараққиёт омиллари;
- қозоқ адабиёти тарихида адабий алоқалар масалалари;
- қозоқ миллий адабиётининг жанрлари ва унинг манбалари;
- қозоқ миллий ўйғониш даври адабиётининг тараққиёти *хақида тасаввурга эга*

бўлиши:

- қадимий давр ва мумтоз адабиётининг жанрлик ва поэтик хусусиятини;
- адабиёт тарихидаги лирик ва насрий жанрдаги асарларни илмий эстетик таҳлил қилишни;
- қадимий ва мумтоз, қозоқ миллий ўйғониш даври адабиётини мавзу юзасидан тавсифлашни *билиши ва улардан фойдалана олиши;*
- қадимий ва мумтоз, қозоқ миллий ўйғониш даври адабиётидаги бадний асарларни структурал таҳлилда эстетик томоилларига таяниш;
- бадний таҳлилда гоёвий ва образлар тизимига илмий тавсиф бериш;
- адабиёт тарихи намуналарини филологик, дидактик, илмий эстетик таҳлил қилиш *қўникмаларига эга бўлиши лозим.*

6.2.3.8. Ҳозирги қозоқ адабиёти ва танқиди тарихи фани бўйича**Бакалавр:**

- ҳозирги қозоқ адабиётининг пайдо бўлиши ва ривожланишининг ижтимоий-сиёсий, адабий-маънавий тамойиллари,
- ҳозирги қозоқ адабиёти тараққиётининг асосий босқичлари ва ижодий методлари;
- ҳозирги қозоқ адабиётининг ўзига хос хусусиятлари;
- қозоқ адабий танқидчилигининг пайдо бўлишининг ижтимоий-сиёсий ва адабий-маънавий тамойиллари;
- қозоқ адабий танқидчилигининг туғилишида миллий фольклор ва мумтоз адабиёти аъёнларининг аҳамияти;

– козок адабий танқидчилигининг ривожланишида жаҳон адабий танқидчилигидаги бадний асарни таҳлил ва талқин этиш тажрибасининг аҳамияти *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*

– ҳозирги козок адабиётининг гоаявий-тематик йўналишларини,
– мазкур давр адабиётининг жанрий-услубий ва шаклий ўзига хослигини;
– козок адабий танқидчилигининг ривожланишининг ўзига хослигини;
– козок адабий танқидчилигининг ривожланиш йўналишларини;
– козок адабий танқидчилигида анъана ва новаторлик, кахрамон, жанр ва услуб масалаларини;

– козок адабий танқидчилигида эпика, лирика ва драма турларига мансуб асарларни талқин ва таҳлил этишининг ўзига хослигини;

– козок адабий танқидчилигининг ривожланиш хусусиятларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– ҳозирги козок адабиётидаги эпик, лирик, драматик асарларнинг бадний-эстетик моҳиятини аниқлаш;

– ҳозирги козок адабиётини миллий мафкура нуқтаи-назаридан таҳлил ва талқин этиш;

– мустақиллик давридаги козок адабий танқидчилигининг ривожланиш хусусиятлари;

– адабий танқиднинг бадний асарни талқин этиш йўллари ҳақида тасаввурга ҳамда уни амалиётта қўллана олиш *қўникмаларига эга бўлиши керак.*

6.2.3.9. Жаҳон адабиёти фани бўйича

Бакалавр:

– жаҳон адабиёти тарихи, давлари;

– жаҳон адабиёти тарихида адабий ижодий методлар;

– жаҳон адабиётининг тараккиёт тамойиллари *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*

– антик давр адабиёти ва мифологиясини таҳлил этишни;

– жаҳон адабиётининг машхур номбандлари ижодини;

– йирик асарлар матиларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– матини гоаявий ва бадний жиҳатдан таҳлил этиш, образлар тизимига тавсиф бера олиш;

– адиблар ижодини алоҳида ўрганиш ва уларнинг ижодига хос хусусиятларини аниқлаш;

– ёзувчи асарларида насрий мотивлар тасвирини таҳлил қилиш *қўникмаларига эга бўлиши лозим.*

6.2.3.10. Адабиёт назарияси фани бўйича

Бакалавр:

– адабиёт назарияси адабиётшуносликнинг алоҳида бир қисми эканлиги ва унинг ўзига хос хусусиятлари, адабиётшуносликка кириш фанидан фарқи, адабиёт назариясининг бошқа фанлар билан алоқаси;

– адабиётшунослик назарияси илмий фан экани ва унинг бадний ва фалсафий-эстетик дастурлари, замонавий шоир ва ёзувчилар, танқидчилар, адабиётшунослар ижодига таъсири;

– эстетика, санъатшунослик, тарих, социология, лингвистика, аксиология ва маданиятшунослик билан алоқаси;

– аксиология, унинг тарихи ва ҳозирги ҳолати, инсовиёт рухий оламида кўп асрлик кадрят сифатида аҳамияти;

– адабиётшунослик ва маданиятшунослик, XX аср фалсафасида маданиятшуносликнинг ўрни ва аҳамияти;

– бадний ижод фалсафий-эстетик категория сифатида;

– олам тасвири тушунчаси, олам ва унинг классик ва ноклассик кўриниши *хақида тасаввурга эга бўлиши;*

– санъат сўзи маъноси, санъат эстетик ҳодиса сифатида, эстетика термини аҳамияти тарихини;

– санъат ижодий салоҳият сифатида, адабиёт санъатнинг бир саҳосини;

– бадий адабиётта автор концепцияси, позицияси, дунёқараши, адабий фикри;

– бадий асарда образ ва «образ» сўзининг умумий фалсафий аҳамиятини;

– инсон тақдири ва ўнинг адабиётта, театрда, кинода, хайкалтарошликда, рассомчиликда тасвирланиш шаклларини;

– адабий оқимлар ва йўналишлар, стил ва методни;

– бадий асар мазмуни ва формаси, идея ва тема, композиция ва сюжетни;

– бадий тил, кўп маъноли сўз, троп ва унинг турлари, фигура ва унинг турларини;

– шъер тузилиши, аллитерация, кофия, редибли кофия, бант, шъер вазнлари, бармоқ-силлабика, силлабика-тоникалик, тоникалик, аруз вазни, интонацияларни *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– адабий турлар ва жанрлар, уларнинг формаларини ажирата олиш;

– эпика, лирика, драма ва уларнинг ўзига хос хусусиятларини англаш;

– эпикада кичик, ўрта, катта формаларини ажирата олиш;

– лирика ва унинг жанрлик формаларини ажирата олиш;

– драма ва унинг жанрлик формаларини ажирата олиш;

– адабий ижод генезиси, бадий асар ва унинг ўқувчилар оmmasига қаратилганлиги ва вазифасини англаш;

– бадий асар ва уни илмий анализ қилиш принципларини қўллаш;

– адабий жараён ва унинг қонуниятларидан фойдаланиш, умумий муаммоларини топа билиш *кўникмаларга эга бўлиши лозим.*

6.2.3.11. Ҳозирги адабий жараён фани бўйича

Бакалавр:

– ҳозирги адабий жараённинг ижтимоий-сиёсий ва адабий-маънавий асослари;

– ҳозирги адабий жараённинг ўзига хос хусусиятлари;

– ҳозирги адабий жараённинг гоявий-тематик, жанрий-услубий ва бадий йўналишлари *хақида тасаввурга эга бўлиши;*

– ҳозирги адабий жараёндаги эпика, лирика ва драма турларига мансуб асарлар хақида;

– мустақиллик давридаги лирик асарларнинг поэтик хусусиятини;

– мустақиллик давридаги ҳикоя жанрининг ўзига хос ривожланиш хусусиятларини;

– ҳозирги кисса жанрининг гоявий-тематик йўналишларини;

– ҳозирги роман жанри ривожланишининг айрим муаммоларини;

– ҳозирги адабиётдаги драматик асарларнинг ривожланишининг ўзига хос хусусиятларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– ҳозирги адабий жараённи талқин этишнинг аҳамиятли масалаларини эчиш;

– ҳозирги адабий жараёнга мансуб бадий асарларни талқин этиш йўлларини билиш ва уларни амалиётда қўллаш *кўникмаларига эга бўлиши лозим.*

6.2.3.12. Туркий филологияга кириш фани бўйича

Бакалавр:

– туркий тиллар ва халқлар хақида маълумотлар;

– туркий тилларнинг тарқалиши ва таснифи;

– туркий тилларнинг умумий ва хусусий белгилари;

– туркий тилларнинг ёзма ёдгорликлари;

– ҳар бир туркий тилнинг келиб чиқиш тарихи;

- туркий тилларнинг классификацияси;
- туркий тилларнинг таъриқи тарихи;
- фаннинг мақсади ва вазибалари *ҳақида тасаввурга эга бўлиши*;
- кадимги туркий тилларнинг ёзма ёдгорликларининг хозирги туркий тилларнинг ривожланишидаги ўрнини;
- туркий тилшуносликнинг бошқа фанлар билан алоқасини;
- туркий тилларнинг шарқшуносликдаги ўрнини;
- туркий тиллар классификациясини *билиши ва улардан фойдалана олиши*;
- туркий тилларнинг генетик яқинлигини ажирата олиш;
- туркий тилларнинг географик жойлашини, сонини топа билиш;
- туркий тилларда ёзилган ҳар бир ёзма ёдгорликни тўғри талқин қила олиши, машқлар ишлаш *қўникмаларига эга бўлиши лозим.*

6.2.3.13. Туркий тилларнинг қиёсий-тарихий грамматикаси фани бўйича Бакалавр:

- «Туркий тилларнинг қиёсий-тарихий грамматикаси» фанининг назарий асослари;
- туркий тилларнинг қиёсий-тарихий ўрганиш метод ва усуллари;
- туркий тилларнинг грамматик тузилиши;
- туркий тилларнинг ўзига хос хусусиятлари *ҳақида тасаввурга эга бўлиши*;
- туркий тиллардаги сўз таркибини;
- туркий тилларнинг морфемикасини;
- сўз ясаиш тизимини;
- туркий тилларнинг грамматик формаларини *билиши ва улардан фойдалана олиши*;
- туркий тиллардаги сўзларнинг тузилишини топа олиш;
- ўзақ ва аффикеларни ажирата олиш;
- сўз туркумларининг умумий хусусиятларини топа олиш;
- лингвистик изланишлар натижаларини таҳлил қилиш *қўникмаларига эга бўлиши лозим.*

6.2.3.14. Туркий халқлар адабиёти фани бўйича

Бакалавр:

- туркий халқлар адабиётининг шаклланиши, ривожланиши, даврлари;
- туркий халқлар оғзаки ижодининг хусусиятлари ва йирик эпик намувалари;
- туркий ёзма адабиёти ва унинг асосий вакиллари;
- туркий халқлар адабиётидаги бадний асарларнинг мавзулари ва ғоялари *ҳақида тасаввурга эга бўлиши*;
- туркий халқлар оғзаки ижодининг анъанавий поэтик хусусиятини;
- туркий халқлар адабиётининг асосий вакиллариининг ижодини;
- бадний асарларнинг мавзуси, ғояларини *билиши ва улардан фойдалана олиши*;
- XX асрдаги туркий халқлар адабиётининг машҳур номоёидалари ижодини талқин қилиш;
- XX асрдаги туркий халқлар адабиёти матиларини ғоявий ва бадний жихатдан таҳлил этиш, образлар тизимига тавсиф бера олиш;
- адиблар ижодини алоҳида ўрганиш ва уларнинг ижодига хос хусусиятларини аниқлаш;
- туркман, қирғиз, козок адабиётининг буюк номоёидаларининг ижодини, уларнинг бадний асарларни таҳлил этиш *қўникмаларига эга бўлиши лозим.*

6.2.3.15. Қозок тилшунослиги тарихи фани бўйича

Бакалавр:

- козок тилшунослигининг вужудга келиши ва тарихий таракқиёти;
- козок тилшунослигининг шаклланиш босқичлори;

– козок тилшунослиги соҳаларининг ўрганилиш тарихи;
 – козок тилшунослигининг соҳалари – фонетика, лексикология, сўз ясаллиш, морфология, синтаксис, тил тарихи ва диалектология масалаларининг ўрганилиш тарихи *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*

– козок тилини ўрганувчилар ва уларнинг илмий йўналишларини;

– козок тили бўйича тадқиқотчи олимларнинг асарларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– тилшуносликка оид илмий асарларни таҳлил қила билиш;

– XX аср козок тилшунослиги: А.Байтурсунов, Х.Жубанов, И.Кенесбаевларнинг тилшунослик меросини таҳлил этиш ва фонетика, лексикология, грамматика соҳаларининг шаклланиш тарихини билиш *кўникмаларига эга бўлиши керак.*

6.2.3.16. Шарқ халқлар адабиёти фани бўйича

Бакалавр

– шарқ халқлар адабиётининг тараккиёти;

– шарқ халқлар адабиётида лирик ва эпик жанрлар таснифи;

– шарқ халқлар адабиётида романтизм ва реализм йўналишлари;

– шарқ халқлар адабиётида эпик асарлар яратиш анъаналари *ҳақида тасаввурга*

эга бўлиши;

– шарқ халқлар адабиётидаги лирикаларнинг поэтик хусусиятларини;

– шарқ халқлари мумтоз лирикасининг таснифини;

– шарқ халқлар адабиётидаги лирик ва эпик асарларнинг гоъвий мазмунини

билиши ва улардан фойдалана олиши;

– лирик ва эпик асарларни поэтик жиҳатдан таҳлил қилиш;

– лирик ва эпик асарларни типологик ва структурал таҳлил қилиш *кўникмаларига*

эга бўлиши лозим.

6.2.3.17. Она тили ва адабиётни ўқитиш методикаси фани бўйича

Бакалавр:

– она тили ва адабиёт таълимининг асослари;

– ўқитишнинг тамойиллари;

– она тили ва адабиётни ўқитиш методлари ва дарсни ташкил қилиш *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*

– она тили ва адабиётни ўқитишда интерфаол методларни қўллашни;

– ёзма ишларни ўтказиш, текшириш ва баҳолаш усулларини;

– дарсдан ташқари ишларни ташкил қилишни;

– она тили ва адабиётни ўқитишнинг янги педагогик технологияларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– она тили ва адабиётдан иш режаларини туза олиш;

– она тили ва адабиёт дарсларининг режа конспектини туза олиш;

– дарс машғулотини ва назорат ишларини таҳлил қила олиш *кўникмаларига эга*

бўлиши керак.

6.2.4 Ихтисослик фанлари бўйича талаблар

6.2.4.1. Мумтоз поэтика асослари ва лингвопоэтика фани бўйича

Бакалавр:

– тасаввуф ва мумтоз поэтиканинг илк манбалари;

– баъдий асарлар таркибидаги назарий ва тасаввуфий қарашлар;

– мумтоз ва назарий поэтиканинг илмий асослари;

– жаҳон тасаввуфшунослиги ва поэтика илмидаги асосий қарашлар;

– тасаввуф истилоҳлари моҳияти ва уларни адабий таҳлил жараёнидаги ўрни;

– илми адаб таркибидаги фанларга доир умумий қонуниятлар;

– Лингвопоэтика ва унинг асослари;

– Мумтоз шоирлар асарларининг тили;
 – Мумтоз шоирлар асарларининг морфемик тузилиши;
 – Мумтоз шоирлар асарлари тилининг лексик таркиби, туркий ва ўзлашган сўзлар, мумтоз шоирлар асарлари тилининг лексик-семантик ва услубий хусусиятлари *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*

– исломгача бўлган даврда поэтикага доир манбаларни;
 – ислом ренессанси даври тасаввуфшунослиги ва возтикаси тарихини;
 – араб-форс-турк мумтоз поэтикасига доир асосий асарларни;
 – Мумтоз шоирлари асарлари лингвопоэтикасини;
 – Мумтоз шоирлари асарлари тилининг фонетик, лексик, морфологик, синтаксис ва стилистик хусусиятларини

– тасаввуф тариқатлари ва уларнинг бадий ижоддаги ўрнини;
 – мумтоз поэтика терминологияси ва уларнинг муқобил вариантларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– тасаввуф тарихи ва поэтика назариясига доир асосий манбаларни таҳлил қилиш;
 – тасаввуфшунослик илмини мумтоз адабиёт ва поэтика билан боғлиқ ҳолда тушуниш;

– бадий матн талқини ва таҳлилида тасаввуфий талқинлар, тимсол ва рамзларнинг моҳиятига англаган ҳолда иш кўриш;

– мумтоз адабий тур ва жанрлардаги асарларни поэтика талаблари асосида таҳлил қилиш;

– тасаввуф адабиётининг турли жанрларида ёзилган илмий-маърифий асарларни таҳлил қилиш;

– Мумтоз шоирлари асарлари тилининг товуш тузилиши, уларнинг позиция ва комбинаторлик хусусиятлари;

– Мумтоз шоирлари асарлари тилининг от, сифат, сон, олмош, феъл, равиш сўз туркумларидаги хусусиятлари, қўмакчи сўзлар, сўз ясаиш тизими бўйича машқлар ишлаши *қўникмаларига эга бўлиши керак.*

6.2.4.2. Қозоқ ономастикаси фани бўйича

Бакалавр:

- «Ономастика» фанининг назарий асослари;
- турдош ва атоқли отларнинг фарқлари;
- ономастик изланишлар ва тадқиқотларнинг мақсади ва вазифалари *ҳақида тасаввурга эга бўлиши;*

– «Абай асарлари тили» фанининг моҳияти, тушунчалари ва масалаларини;

– Абай асарлари тилининг фонетик, лексик, морфологик, синтактик ва стилистик хусусиятларини

– қозоқ ономастикасини таснифлашни;

– қозоқ ономастикасида қўлланиладиган атамаларни;

– атоқли отларни тадқиқот қилишнинг замонавий усулларини *билиши ва улардан фойдалана олиши;*

– «Ономастика» фанининг мутахассислик фанларини ўрганишдаги аҳамиятини тушунтира олиш;

– ономастик изланишлар натижаларини таҳлил қилиш *қўникмаларига эга бўлиши лозим.*

6.2.4.3. Ўзбек-қозоқ адабий алоқалари фани бўйича

Бакалавр:

– адабий алоқа фанининг мақсади ва вазифалари;

– ўзбек ва қозоқ адабиётларининг минг йиллик тарихига оид алоқадорлиги;

– адабий алоканинг халқ оғзаки ижодида, Урта асрлар даври адабиетидаги қуринишлари;

- Навойи ижоди ва унинг козок адабларига таъсири;
- XIX асрлардаги шоир-езувчилар ижодларидаги алоқадорлик;
- демократик ва маърифатчилик қарашлар;
- И.Алтинсарин, Абай, А.Байтурсинов – Фуркат, Муқимий, Фитрат ижодларидаги

уртоқ масалалар;

- уларнинг гоъвий-эстетик қарашлари;
- XX асрдаги Ғ.Ғуллом, Ойбек, С.Муханов, М.Авезов асарларидаги алоқадорлик

ҳақида тасаввурга эга бўлиши;

- адабий алоканинг халқ тарихи, ижтимоий-сиёсий қарашлар билан боғлиқлиги;
- Навойи ижодининг Абайга ва бошқа шоирларга таъсири;
- XX асрдаги узбек-козок адабий алоқалари;
- адабий алоқа ва таржимачилик туғрисида чуқур билимларга эга бўлиши ва

улардан фойдалана олиши;

– адабий алоқа (узбек– козок) фанидаги ҳозирги замон қарашлари, йуналишлар, адабиётларининг ўзара таъсири, уртоқлиги, гоъвий-эстетик изланишлар *бўйича кўникмаларга эга бўлиши керак.*

6.2.4.4. Умумий психология фани бўйича

Бакалавр:

- психологиянинг табиий ва ижтимоий фан сифатида талқин қилиниши;
- психологиянинг соҳалари;
- психология ва фалсафанинг ўзаро алоқаси;
- психология ва илмий-техник таракқиёт;
- педагог фаолиятида психологиянинг ётақчи аҳамиятга эга эканлиги *ҳақида*

тасаввурга эга бўлиши;

- психика тирик мавжудоднинг объектив борлиқни ақс эттириш шакли эканлиги;
- психика ва онг муносабати;
- улуг мутафаккирларнинг психологик қарашлари;
- психологиянинг ўрганиш методлари;
- фаолият ва мотивлар, фаолиятнинг асосий турлари;
- рефлексия назарияси;
- одам психикасининг пайдо бўлиши;
- одам психикасининг онтогенез таракқиёти;
- юксак психик функцияларининг таркиб топиши;
- мотивация соҳалари;
- иродавий ҳаракатлар ва уни бошқариш;
- индивид, шахс, индивидуаллик;
- шахс фаолияти;
- шахсни экспериментал тадқиқ қилиш методлари;
- мулоқот ва унинг кўп мақомли характери;
- нутқ ва унинг функциялари;
- диққат, унинг физиологик механизмлари, турлари;
- сезги ва идрокнинг физиологик асослари;
- хотира назарияси;
- хаёл ва унинг турлари;
- тафаккур ва ҳиссий билиш;
- темперамент назарияси, типлари;
- характер ва унинг бошқа психологик ҳодисалар билан боғлиқлиги;
- қобилиятнинг сифат ва миқдор характеристикасини *билиши, малака ҳосил*

қилиши ва амалда қўллай олиши;

- педагогик технологиялар таснифи *хақида тасаввурга эга бўлиши*;
- миллий ғоя ва асосий педагогик қонуниятлар ҳамда тамойилларга асосланган ҳолда ўқув-тарбия ишларини;
- таълимни ташкил этишнинг асосий шаклларини;
- таълим ва тарбия методлари, воситаларини амалиётда қўллаш, аниқ вазиятлар учун уларнинг қулай вариантларини;
- ўқув ва тарбия жараёнида ўқувчилар жамоасини самарали бошқаришни;
- ўқувчилар хулқи ва фаолиятини рағбатлашни;
- педагогик мақсадларга эришишда эгалланадиган билимларни танлаш, таҳлил этиш, умумлаштириш ва уларни технологик шаклда тақдим этишни;
- аниқ шароитларда таълим-тарбияга доир амалий вазифаларни;
- жаҳон мамлакатлари таълим тизими ривожига доир маълумотларни таҳлил этиш ва тизимлаштиришни;
- ўқувчи шахси ва ўқувчилар жамоаларини ўрганиш, таълимда орқада қолиш сабабларини;
- мулоқотга мойиллик, ишчанлик, келажакни тасаввур қила олиш, касбий мустақиллик, сенсор ахборотларни тезлик билан англаш, ўз-ўзини бошқара олиш, ўзаро таъсир этиш ва ҳамкорликда ишлашни *билиши ва амалда қўлай олиши*;
- психологик-педагогик адабиётлар билан ишлаш;
- зарур методик йўриқномалар тузиш;
- самарали педагогик тадқиқотлар ўтказиш;
- педагогик технология ва ахборот технологияларидан фойдалана олиш;
- тарбиявий ишни режалаштириш ва амалга ошириш;
- гуруҳ жамоасининг психологик муҳитини ва аудитория билан муносабатда индивидуал, шахсий ва ёш имкониятларини ҳисобга олиш;
- истиқболдаги ривожланиш ва талаб этиладиган натижага эришишни стратегик режалаштириш;
- педагогик вазифаларни ҳал этишга доир стандарт бўлмаган ёндашувларни излаб топиш *кўникмаларига эга бўлиши керак*.

6.3. Танлов фаилари бўйича бакалаврларнинг билим, малака ва кўникмаларига қўйиладиган талаблар:

- *Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фаиларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.*

7. Таълим дастурларининг мазмуни ва компонентлари

7.1. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қozoқ филологияси) таълим йўналиши бўйича бакалаврларни тайёрлашнинг таълим дастури таълимнинг кундузги шакли бўйича 4 йил ўқишга мўлжалланган бўлиб, қуйидаги вақт тақсимида эга:

Назарий таълим	136 ҳафта
Малака амалиёти	16 ҳафта
Аттестация	19 ҳафта
Битирув иши	5 ҳафта
Таътил	28 ҳафта
Жами	204 ҳафта

7.2. Талаба ҳафталик ўқув юкласининг максимал ҳажми 54 соат, шундан аудиториядаги ўқув юкласи – 36 соатгача, қолган соатлар ҳажми мустақил таълим учун ажратилади.

7.3. Аттестацияларни ҳисобга олган ҳолда таълим дастурининг умумий ҳажми 4 йиллик ўқув даври учун ҳафталик ўқув юкламларидан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

7.4. Таълим дастурини ўзлаштиришда бир қатор масалалар ёки интеграллаштирилган курслар муаммолари бўйича талабаларнинг мустақил таълими кўзда тутилади.

7.5 5120100 – *Филология ва тилларни ўқитиш (қozoқ филологияси)* бакалаврият таълим йўналиши бўйича таълим дастурининг зарурий мазмуни ва компонентлари.

7.5.1. Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар мазмуни ва компонентлари

Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар блоки фанлари мазмуни Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тасдиқлаган «*Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар*» блоки бўйича бакалаврлар тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйилган талаблар» асосида белгиланади.

7.5.2. Математик ва табiiий-илмiiй фанлар

7.5.2.1. Олий математика асослари:

Элементар математика асосiiй тушунчалари. Ҳақиқий сонлар. Рационал ва иррационал сонлар, хоссалари. Кўпхадлар. Кўпхадлар устида амаллар, қисқа кўпайтириш формулалари. Чизикли ва квадрат тенгламалар, тенгсизликлар. Текис фигуралар, хоссалари, юзалари. Тригонометрия элементлари.

Текисликда аналитик геометрия. Текисликда аналитик геометриянинг содда масалалари: икки нуқта орасидаги масофа; кесмани берилган нисбатда бўлиш; учбурчакнинг юзини ҳисоблаш. Тўғри чизикнинг турли хил тенгламалари. Тўғри чизикларга доир асосiiй масалалар: икки тўғри чизик орасидаги бурчак, параллеллик ва перпендикулярлик шартлари, нуқтадан тўғри чизиккача масофа, икки параллел тўғри чизик орасидаги масофа. Координаталарни алмаштириш: кутб координаталари, параллел кўчириш ва ўқларни буриш. Иккинчи тартибли чизиклар: айлана, эллипс, гипербола, парабола ва уларнинг каноник тенгламалари. Иккинчи тартибли чизиклар классификацияси. Иккинчи тартибли чизикларни каноник кўринишга келтириш.

Олий алгебра элементлари. Детерминантлар ва уларнинг хоссалари. Крамер қондаси ва Гаусс усули. Матрицалар, матрица устида амаллар. Тескари матрица. Чизикли системани матрицавий усулда ечиш. Комплекс сонлар ва уларнинг формалари. Муавр формулалари. Алгебранинг асосiiй теоремаси. Кубик ва тўртинчи даражали тенгламаларни ечиш: Кардано формуласи ва Феррари усули. Юқори даражали тенгламаларнинг рационал илдизлари. Виет теоремалари. Горнер схемаси. Рационал касрларни оддий касрларга ёйиш.

Тўпламлар ва функциялар. Лимит. Тўпламлар ва улар устида амаллар. Элементар функциялар, уларнинг аниқланиш ва ўзгариш соҳалари. Элементар функциялар, турлари ва кетма-кетликлар. Кетма-кетлик ва функция limiti. Узлуксизлик, узилиш турлари. Ажойиб лимитлар.

Функция ҳосиласи ва дифференциали. Функция ҳосиласи. Ҳосиланинг геометрик, иқтисодiiй ва механик маънолари. Ҳосила ҳисоблаш қоидалари. Ҳосилалар жадвали. Юқори тартибли ҳосила. Дифференциал. Дифференциаллаш жадвали ва ҳисоблаш қоидалари. Ҳосила тушунчасининг иқтисоддаги тадбиқлари.

Функцияни тўлиқ текшириш. Дифференциал ҳисобнинг асосiiй теоремалари. Ферма, Ролль, Лагранж, Коши теоремалари ва иқтисодiiй мазмуни. Тейлор ва Маклорен формулалари. Лопитал қоидалари. Функцияларни текшириш: ўсиш ва камайиш, экстремумлари, ботиклик ва кавариклиги, асимптоталари. Экстремум топиш қоидалари. Экстремумга доир масалалар.

Аниқмас интеграл. Аниқмас интеграл. Аниқмас интеграл жадвали. Ўзгарувчиларни алмаштириш ва бевосита интеграллаш. Кўп учрайдиган интеграллар. Бўлаклаб интеграллаш. Рационал касрларни интеграллаш. Алгебраик иррационалликларни интеграллаш. Эйлер алмаштиришлари. Биномиал дифференциал интегралли. Тригонометрик функцияларни интеграллаш.

Аниқ интеграл. Аниқ интеграл, хоссалари. Эгри чизикли трапеция юзи, Ньютон-Лейбниц формуласи. Аниқ интегралда интеграллаш усуллари. Хосмас интеграллар. Ёй узунлиги, жисм ҳажми, сирт юзасини ҳисоблаш.

7.5.2.2. Информатика ва ахборот технологиялари

Информатика ва ахборот технологиялари бўйича асосий тушунчалар. Информатика фани тарихи ва ҳозирги ҳолати. Замонавий ахборот технологиялари ва уларнинг ҳозирги жамиятда тутган ўрни. Замонавий ЭХМларнинг тузилиши, ишлаш принциплари, архитектураси. Компьютерларнинг техникавий таъминоти. Компьютернинг асосий ва қўшимча қурilmалари (принтер, монитор, сканер, модемлар, товуш, тасвир карталари ва бошқалар).

Компьютернинг дастурли таъминоти. Система дастурлари. Амалий дастурлар. Компьютер тили. Операцион системалар. Компьютер ишлашни таъминлайдиган бошқарувчи дастурлар. Драйверлар. Маълумотларни ташкил қилиш ва сақлашнинг файл системаси. Дисклар, каталоглар ва файллар. Файл номи. Файлга йўл. Файл ва папкаларни излаш.

Замонавий Windows дастурлари муҳитида ишлаш. Windows операцион системалари. Windowsнинг ишлаш шартлари. Унинг афзалликлари ва камчиликлари. Иш столи ва унинг элементлари. Масалалар панели, уни созлаш ва панелдаги белгилар. Windowsнинг меню системаси. Асосий меню ва унинг таркиби. Контекст меню ва у билан ишлаш. Менюдаги шартли белгилар. Windows да ишлашни оптималлаштирувчи программалар. Дискни текшириш ва дефрагментация қилиш. Windowsнинг созловлари билан ишлаш. Windows да файл ва папкалар билан ишлаш. Проводник.

Windowsнинг мультимедиа имкониятлари. Windows мультимедиа имкониятлари ва улардан фойдаланиш қондалари. Мультимедиа объектлар яратиш ва улар билан ишлаш.

Файлларни архивлаш ва компьютер вирусларидан ҳимояланиш. Файлларни архивлаш ва очиш турлари, зарурияти. Вируслар ва улардан ҳимояланиш чоралари. Антивирус дастурлари.

MS Wordда ҳужжатлар билан ишлаш. MS Wordда Дарчалар билан ишлаш. Иш соҳаси. Асосий асбоб тугмачалари. Матни ажратиш. Матни форматлаш амаллари. Ҳужжатни таҳрирлаш. MS Wordда объектлар билан ишлаш. MS Wordда графика. «Рисование» панели билан ишлаш. WordArt объектлари. MS Wordда жадваллар билан ишлаш. MS Wordда оддий веб-саҳифалар яратиш. MS Wordнинг сервис имкониятлари.

MS Power Point программаси ёрдамида кўргазмалар яратиш. MS PowerPoint муҳаррири. Вазифалари. Ойнасининг ташкил этувчилари. Слайдлар билан ишлаш. Шаблон ва фон. MS PowerPoint да объектлар билан ишлаш, Анимация ўрнатиш. Кўргазмалар тайёрлаш. Бошқарув тугмалари. MS PowerPointда оддий веб-саҳифалар яратиш.

MS Excel электрон жадвалда ишлаш. MS Excel дарчасининг тузилиши. Катакчалар билан ишлаш. Уларнинг абсолют ва нисбий манзиллари. Ўлчамлари. Варақлар билан ишлаш. Маълумотларни киритишнинг автоматик йўллари. Сатр ва устунлар уетида амаллар бажариш. Функция ва формулалар билан ишлаш. Диаграммалар. Маълумотларни тартиблаш ва филтрлаш.

График муҳаррирлар. Векторли ва растрли компьютер графикаси. Paint, Adobe Photoshop дастурлари. Paint дастуридан фойдаланиш. Paint ойнаси элементлари, асбоблар панели, ранглар палитраси. Adobe Photoshopда тасвирларни қайта ишлаш. Қатламлар ва ранглар палитраси. Филтрлар билан ишлаш.

Компютер тармоқлари. Тармоқда ишлаш. Internet ва электрон почта. Локал ва глобал компьютер тармоқлари. Интернет манзиллари, кайдномалари. Замонавий Миждо-сервер технологиялари. Турли типдаги файллар билан ишлаш. Тармоқда маълумотларни излаш тизимлари. Электрон почта.

Web sahifalar va hujjatlar yaratish hamda ular bilan ishlash. World Wide Web (WWW) ga kirish. HTML tili. Web sahifalar tarkibi va ularni yaratish. Giperurojoat. Web-sahifa elementlari. Web-hujjatlarni avtomatik qayta ishlash uchun FrontPage dasturi. FrontPage da Web-sahifa yaratish. Giperurojoat hosil qilish.

Masofali ta'lim. Masofali ta'lim tuzilishida umumiy tushunchalar, imkoniyatlari va afzallik tomonlari. Masofali ta'limning elementlari. Elektron darsliklar.

Tarjimon programmalarini va ularni foydalanish. Promt turkumidagi dasturlar. Avtomatik tarjima va uning sozlovlarini. Ma'lumotlarni avtomatik tarjima qilish.

Axborotlarni himoyalash. Ma'lumotlarni himoyalash usullari. Internetda xavfsiz ishlashni tashkil qilish. Kriptografik usullar. Internetda axborot xavfsizligi masalalari

7.5.2.3. Esh fiziologiyasi va gigiyena:

Organizmining esh xususiyatlari va organlar hamda tizimlarning turli vazifalari. Organizm - jihat bir tizim. Odamning esh va rivojlanishi. Organizmining atrofi-muhit bilan aloqadorligi. Irsiy kasalliklarning genезиси va ularni profilaktika qilish masalalari. Esh organizmining eshishi va rivojlanishining eshiga xosligi. Ichki sekreция bezlarining faoliyati. Gormonlar muhim biostimulyator va regulator sifatida. Tuzima, organ va organizmlar vazifalarining gormonal boshqaruvi, organizmlar haft faoliyatida nerv tizimining ahamiyati. Har tomonlama tarakkiy etgan shaxsi tarbiyalashda soglom turmush tarzining ahamiyati. Bolalar sogligini himoya qilishda oilaning eshishi. Soglom organizmni ta'minlashda ovqatlanish kun reжими va boshqa omillarning ahamiyati. Inson organizmining jismoniy va ruhiy soglom eshishida gigiyenaning ahamiyati. Shaxsiy gigiyenaга qayiladigan talablar va gigiyena meъerlari.

7.5.2.4. Ekologiya:

Ekologik xavfsizlik milliy xavfsizlikni ajralmas bir eshagi ekanligi. Atrofi-muhit muhofazasi va tabiatdan oqilona foydalanishga oid davlat siyosati, dasturlari va rejalari. Xalqaro hamjamiyatning umum-ehtirof etilgan huquq normalari orqali ekologik maъnaviyatli eshlarni tarbiyalash zamonamizning dolzarb muammolaridan biri ekanligi. Ekologiyaning nazariy-ilmiy asoslari.

Tabiat-inson-jamiat munosabatlari va uning davriy rivojlanishining oddiy, iqtisodiy va ekologik munosabat shakllari. Tabiat-inson-jamiat munosabatlarini uyg'unlashtirish zarurati. Ekologiya fanining kelib chiqishi, tushunchasi, rivojlanish bosqichlari, maqsadi va vazifalari. Ekologiyaning fanlar ehtisodida tutgan eshishi, ekologik fanlar tizimi. Ekologiyani fanlararo aloqadorligi va uzviylik qonдалari. Ekologik konsepsiyalar va prinsiplar. Ekologik xavfsizlikni ta'minlash zarurati. Respublikamizda ekologik xavfsizlikni ta'minlash muammolari. Globalashuv jarayoni, uning respublikamiz uchun ijobiy va salbiy taъsiri.

Ekosfera va Geosfera tushunchasi. Biotsenozi, biogeotsenozi undagi bog'lanishlar. Energiya, ozuqa zanjiri. Ekotizim - ekologiyaning objekti ekanligi. Ekotizimlarning tasniflanishi. Biosfera - global ekotizim. Noosfera - "tafaqkur kobigi". Ekotizimlarning xilma-xilligi va ularning tuzilishi. Producentlar, konsumentlar, reducentlar - ekotizimlarning funksional birliklari. Biogeotsenozi haqida tushuncha va uning ekotizimdan farqi. Ekotizimlarda energiya oqimi va uning hosil eshishi. Ekotizimlarda fotosintez jarayoni va biologik mahsuldorlik. Ekotizimlarda ozuqa zanjiri va trofik darajalar. Ekotizimlarda biokimyoviy tsikllarning tuzilishi. Ekotizimlarning rivojlanishi. Ekotizimlar ezhgaruvchanligiga organizmlarning moslashuvi. Moddaning aylanma harakati va energiya oqimi. Ekotizimlar barqarorligi va dinamikasi. Ekotizimni belgilovchi kursatgichlar. Tabiiy va sun'iy ekotizimlar.

D ZSTANDARD AGENTLIGA

STANDARTLASHTIRISH, DAVLAT
KAZOBATINI RIVOJLANTIRISH VA
AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI
JONAT ETISH

Марказий Оснё, жумладан Ўзбекистонда тарқалган экотизимлар.

7.5.2.5. Математик лингвистика:

Математик лингвистиканинг предмети, ўрганиш объекти, мақсади, вазифалари. Математика ва лингвистика фанлари. Математик лингвистика фанининг мақсади табиий тилларнинг математик моделларини яратиш, тилнинг, хусусан, козок тилининг функционал доирасини компьютер воситасида кенгайтириш омилларини белгилаш, лингвистик муаммоларни ҳал қилувчи компьютер дастурларини ишлаб чиқишдан иборат эканлиги. Математик лингвистика фани олдида турган асосий вазифа сифатида лингвистиканинг формал ва аксиоматик моделларини куриш ва конкрет тилларнинг математик моделларини ишлаб чиқиш.

Математик лингвистика фанининг шаклланиши ва замонавий ҳолати. Математик лингвистиканинг жамият тараққиётида тутган ўрни. Математик лингвистика ва анъанавий тилшунослик. Математик лингвистикага оид тадқиқотлар.

Математик лингвистиканинг асосий йўналишлари. Автоматик таржима. Автоматик таржима йўналиши тарихи. Таржимон дастурлар. Автоматик таржима йўналишининг замонавий ҳолати ва истиқболи. Маълумотлар базасини яратиш.

Компьютер лексикографияси. Математик статистика. Компьютер лексикографиясига оид асосий тушунча ва терминлар. Компьютер луғатлари. Туб сўзлар луғатлари. Компьютерда ясама сўзларни бериш. Атоқли отлар ва географик номлар луғатлари.

Тилшуносликда моделлаштириш методидан фойдаланиш. Сўз туркумларини формаллаштириш. Ўзбек ва козок тилида феълнинг тусланиши. Анализ ва синтез дастури. Анализ дастурлари. Синтез дастурлари. Гап бўлақларини формаллаштириш. Қозок, ўзбек, рус ва инглиз тилларидаги асосий гап конструкциялари. Ўзбек ва козок тилидаги сўз ясаиш жараёнини моделлаштириш.

Қозок тили грамматикасининг аксиоматик моделини ривожлантириш йўллари.

Қозок тили грамматикасининг аксиоматик назарияси. Грамматик аксиомалар. Қозок тили грамматикасининг теоремалари. Қозок тили грамматикасининг символлари. Қозок тили грамматикасининг формуллари.

Тил ўргатиш жараёнини автоматлаштириш. Тил ўргатувчи автоматлар учун нутқий материал тайёрлаш, ўқув дастурларини яратиш. Билимларни баҳолаш дастурларини тузиш. Маълумотлар базасини яратиш. Тил ўргатиш ва билимларни баҳолаш алгоритмлари.

Компьютер анализи ва хорижий тилдаги матнларни козок тилига таржима қилиш алгоритми. Компьютерда таржима алгоритми (русча-козокча, инглизча-козокча). Дастурнинг ишлаш тамойили. Инглиз тилидаги матнларни таҳлил қилиш алгоритми.

Математик лингвистиканинг автоматик тахрир йўналиши. Автоматик тахрир йўналишининг вужудга келиши ва унинг дунё тилшунослигидаги ривожини. Автоматик тахрир дастурларини яратиш тамойиллари. Маълумотлар базасини яратиш. Матнларни тахрирлаш алгоритмлари. Хато ва унинг кўринишлари. Хатоларни топиш алгоритми. Хатоларни тузатиш алгоритми.

Ўзбек ва козок тилининг ахборот – компьютер услубини яратиш. Тилнинг ахборот услуби назарияси. Ўзбек ва козок тилининг ахборот-компьютер услубини яратиш мезонлари. Ахборот – компьютер услубида омоним, синоним, фразеологизм ва полисемантик сўзлар.

Математик лингвистика фанининг ривожланиш истиқболлари. Лингвистик компьютер дастурларини такомиллаштириш йўллари. Тилшуносликнинг замонавий йўналишлари ва компьютер лингвистикаси.

Математик лингвистика фанининг муаммолари. Математик лингвистика фанини ўзлаштириш омиллари. Компьютер ва интернет тармоқларидан фойдаланиш даражасини такомиллаштириш.

7.5.3. Умумқасбий фаолар мазмуни ва компонентлари

7.5.3.1. Ҳозирги козок адабий тили:

Адабий тил тушунчаси. Козок адабий тилининг шаклланиш манбалари ва қонуниятлари. Козок адабий тилининг диалектал асослари. Ҳозирги козок адабий тили сатхлари. Улар орасидаги муносабат.

Назарий фонетика. Фонетика – козок адабий тилининг товушлари тизимини ўрганувчи сатх сифатида. Фонология – нутқ товушларини ўрганувчи сатх. Козок тилида сўзнинг фонетик структураси ва унинг асосий хусусиятлари. Фонема ва унинг вариантлари. Фонетик ҳодисалар ва уларнинг кўринишлари. Козок тилида ургу, бўгин ва уларнинг турлари. Оханг, сўз ва гап оҳанги, шунингдек, унинг хусусиятлари. Козок графикаси тараққиёти. Имло масалалари, козок орфографиясининг асосий тамойиллари. Козок адабий тилининг орфоэпик тизими.

Назарий грамматика. Морфемика – тилнинг морфем структураси ҳақидаги таълимот. Морфемалар таснифи ва хусусиятлари. Сўз ясаллиш тизими. Козок тили сўз ясаллиш тизими бўйича қарашлар. Морфология – сўз шакллари ҳақида таълимот. Сўзларни туркумларга ажратиш асослари. Сўз туркумларига хос грамматик категориялар. Грамматик шакл ва грамматик маъно тушунчалари. Козок тилининг синтаксис тизими. Сўз бирикмаси ва у ҳақида қарашлар. Сўз, гап, сўз бирикмаси муносабатлари. Содда гап синтаксиси. Қўшма гап синтаксиси. Синтаксисда парадигматика ҳамда синтагматика. Шакл ва мазмун муносабати. Синтаксисга формал-функционал ва мазмуний ёндошув.

Семаснология. Лексикология. Сўз маъноларининг тараққиёти. Луғавий бирликларнинг шакл ва маъно муносабатига кўра гуруҳланиши: омонимлар, синонимлар, антонимлар. Атамалар тизимининг шаклланиши, луғатчилик тараққиёти.

Козок тили пунктуацияси тараққиёти. Тиниш белгилари ва уларнинг қўлланиш хусусиятлари. Тиниш белгилари ва гап қурилиши хусусияти ўртасидаги боғланиш.

Козок адабий тилининг меъерий шаклланиши. Адабий тил меъери тушунчаси.

Тарихий грамматика. Козок тили тарихининг Ўрта Осиё олимлари томонидан ўрганилиши. Махмуд Қошғарийнинг «Девону луготит турк» асари козок тили тарихини ўрганишда асосий манба сифатида. Козок тили товушларининг тарихий эволюцияси. Козок тилида сўз таркибининг ўзгариши, тарихий сўз ясаллиши ва сўз ясовчи формаглар. Грамматик шаклларнинг тарихий реконструкцияси. Козок тилида гап қурилишининг тарихий кўринишлари ва хусусиятлари.

Стилистика асослари. Нутқ услублари, унинг адабий тил меъерларига муносабати. Нутқ услублари таснифи, услуб турларининг қўлланиш хусусиятлари. Нутқ услубларининг тил материаллари: лексикаси, грамматик шакллари. Услубий синонимия. Расмий-идоравий услубнинг тақомили масалалари. Услубларнинг қиёсий ўрганилиши, уларда қўлланган воситалар тадқиқи. Услубларда тил бириликларининг имкониятларини ўрганиш

Амалий фонетика. Козок тили нутқ товушлари таснифи. Талаффузда юз берадиган фонетик ҳодисалар. Товуш ва харф муносабати таҳлили. Акцентуация, интонация ва бошқалар билан боғлиқ ҳодисалар. Фонологик таҳлил кўникмаси ва малакасини шакллантириш. Имло ва орфоэпия муносабатидаги умумий ҳамда хусусий жиҳатлар, уларнинг адабий тил меъерига муносабатини аниқлаш.

Амалий грамматика. Сўз таркиби таснифи, сўзнинг маъноли қисмларга ажратиш, морфемаларнинг функционал-семантик, структуравий, позицион таснифи. Грамматик маъно ва грамматик шакллардаги алоқадорликларни фарқлаш. Грамматик категориялар оппозицияси, синонимияси. Сўз туркумларини ажратиш, уларнинг гапдаги вазифасини белгилаш тамойиллари, сўз туркумларининг кўчиши.

Сўз бирикмаси ва сўзларнинг грамматик муносабатга киришиш йўллари, сўзлар ўртасидаги синтактик алоқа тилларини ажратиш. Гап тузилиши ҳамда гап турларининг таҳлили. Қўшма гапларни семантик-функционал таснифлаш ва таҳлил этиш.

Амалий стилистика. Услубларда тил birlikларининг қўлланилиши таҳлили, уларнинг ўзига хос хусусиятлари. Нутқ услублари ўртасида фарқлар ва умумийликни тил материали асосида далиллар. Турли матнлар тадқиқида қиёсий-чоғиштирма методдан фойдаланиш. Тил birlikлари қўлланилишида умумий ҳамда хусусий томонлар таҳлили. Нутқ услубларининг лингвистик таҳлили. Услубий синонимия ва унинг кўринишларини фарқлаш.

7.5.3.2. Тил тарихи:

Тил тарихи фани ўз ичига «Қадимги туркий тил», «Қозок тилининг тарихий грамматикаси», «Қозок адабий тили тарихи» бўлимларини камраб олади.

Қадимги туркий тил. Куренинг тарих, адабиёт, география, халқ оғзаки ижоди, этнография ва уларнинг ҳар бир даври (X асргача) билан боғлиқлиги. Ёзувлар тарихи, хусусан, Ўрта Осиё халқлари ёзувлари тарихи ҳақида дастлабки маълумот. Қадимий туркий тил, хусусан, руник ва уйғур ёзувлари битиклари тили. Турк-руник ёдгорликлари тили. Қадимги турк-руник ёзуви. Бу ёзувнинг Шарқий Европадаги руник ёзувлардан фарқи ва ўхшаш томонлари. Турк-руник ёзувининг дешифровкаси ва палеографикаси. Қадимги турк тили фонетикаси, грамматикаси ва лексикаси.

Қозок тилининг тарихий грамматикаси. Қозок халқи ва тилининг тарихи, унинг ўрганилиш даражаси, туркий тиллар ва уларнинг таснифи, қозок халқи ва тилининг шаклланиши, қозок тили тарихини даврлаштириш масалалари. Қозок тили тарихининг фонетик-фонологик тизими, морфем-морфологик структураси, ундаги мустақил ва ёрдамчи сўз туркумлари, сўз ясалиш эволюцияси ҳамда сўз бирикмалари, гап бўлаклари, содда ва қўшма гап турлари, уларнинг тарихий тараққиёт этаплари. XI-XV асрлардаги ёзма ёдгорликлар тили. Махмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Аҳмад Югнакий, Аҳмад Яссавий, «Огузнама», Н. Рабғузий, Хорезмий, Кодеке Куманикус, Олтин Ўрда даврида ёзилган адабий ёдгорликлар, Замахшарийнинг илмий мероси. Ўрто Осиё туркий адабий тили. Олтин Ўрда даври адабий ёдгорликлар тили.

Қозок адабий тили тарихи. Адабий тилининг асосий тараққиёт босқичлари. Унинг маданиятимиздаги аҳамияти, адабий тилининг ёзма ва оғзаки шакллари, адабий тил ва диалектлар, адабий тил услублари. Ҳар бир давр тилининг фонетик, лексик, грамматик фарқланишлари. Алтинсария, Абайнинг адабий мероси ва тил хусусиятлари. XVII-XIX асрлар ёзма ёдгорликлари тили. XX аср бошларидаги Қозок ёзма матиларининг тил хусусиятлари.

7.5.3.3. Тилшунослик назарияси:

Тилшуносликнинг бошқа фанлар орасидаги ўрни. Тилшунослик предмети. Тилшунослик фанининг тушунчавий терминологик аппарати. Тилшунослик фанининг вужудга келиши. Тил ижтимоий ҳодиса сифатида. Тил фикр инфодалашнинг воситаси эканлиги. Тилнинг ижтимоий вазифалари. Тил ҳақидаги фанининг ички қурилиши. Тилларнинг умумий ва хусусий томонлари. Лисоний тадқиқот анъаналари. Тилшунослик мактаблари. Умумий тилшуносликнинг етакчи муаммолари: тилшунолик объекти, тилнинг ички (структуравий) бўлиниши, функцияланиши, тарихий тараққиёти, семиотик табиати, лисоний универсалиялар, лингвистика фанининг методлари, тадқиқот парадигмалари, тил фанининг бошқа фанлар билан алоқаси. Жаҳоннинг машҳур тилшунослари. Ҳозирги тилшуносликнинг долзарб масалалари. Тил ва тафаккур. Тил ва нутқ. Тилга оид таълимотлар эволюцияси. Қиёсий-тарихий тилшуносликнинг юзага келиши. Тилларнинг генетик, типологик ва ареал таснифлари. Графика. Орфография. Орфоэпия. Пунктуация. Фонетика. Фонология. Морфология. Морфемика. Сўз ясалиши. Морфологик категориялар. Синтаксис. Сўз бирикмаси. Гап. Синтактик категориялар. Матн. Лексика. Семантика.

7.5.3.4. Шарқ (араб, форс) тили:

Араб ва форс тили алифбоси ва ёзуви. Араб алифбосининг ўзига хос хусусиятлари. Мунфасил ва муттасил ҳарфлар. Дифтонглар. Араб ва форс тили товуш таркиби ва унинг

алифбода ифодаланиши. Араб ва форс тилида харфларнинг талаффузи, уларнинг ёзилиши ва ўкилиши. Унли ва ундош харфлар. Қиска ва чўзиқ унлиларнинг ёзувда ифодаланиши. Белгилар. Араб ва форс тилида сўз ясалиши, вазилар, арабий ва форсий конструкциялар. Араб ва форс тилида сўз аниқ ва ноаниқлигининг ифодаланиши. Араб ва форс тилида сўз таркиби. Ўзак ва унинг турлари. Отларда жинс категорияси. От ва феъл кесимли содда йирик гап. Сўрок ва кўрсатиш олмошлари. Сўрок гапнинг ясалиши. Олмошлар. Сифат ва унинг даражалари. Арабий ва форсий изофанинг ясалиши ва имлоси. Изофа занжири. Эгаллик аффикслари. Кесимлик категорияси (асосий предлоглар). Феъл. Феъл негизлари ва таркиби. Феълларнинг асосий шакллари. Феъл замонларининг ясалиши. Масдар. Араб ва форс тилида сон категорияси. Араб ва форс тилида вақтнинг ифодаланиши. Араб ва форс тилида гап ва унинг турлари.

7.5.3.5. Қозок диалектологияси:

Қозок диалектологияси предмети. Қозок диалектологияси тарихи. Қозок шеваларини ўрганиш методлари. Транскрипция. Қозок шеваларининг таснифлари. Шимолий шева. Жанубий шева. Шева ва адабий тил муносабати. Шева ва адабий тил онтологиялари орасидаги фарк. Шеванинг адабий тилга асос бўла олмаслиги. Таянч шева бирликлари ҳақидаги таълимот. Қозок шевалари фонетикаси, грамматикаси ва лексикаси. Диалектологик лугатлар. Қозок шевалари атласи.

7.5.3.6. Қозок халқ оғзаки ижоди:

Қозок халқ оғзаки ижоди манбалари. Қадимги турк асотирлари. Халқ оғзаки ижодида жанрлар типологияси. Достон, эртақ, кўшиқ, мақол ва бошқа жанрдаги ижод намуналари. «Алпомиш», Қоблан», «Ертаргин», «Қамбар» достанлари таҳлили. Халқ оғзаки ижодининг ёзма адабиёт билан ҳамкадам тараққиёти. Ҳозирги замон оғзаки ижод намуналарининг хусусиятлари.

7.5.3.7. Қозок адабиёти тарихи:

Адабиёт тарихининг маданият тарихидаги ўрни. Адабиёт тараққиётининг асосий босқичлари. Ноғайлар давридаги қозок адабиёти. XVI-XIX асрлар адабиётининг хусусиятлари. Алтинсарин, Абайларнинг адабий мероси. Адабий мухит ва мактаблар. XIX аср қозок адабиётининг тараққиётга этиш йўли. Ушбу даврдаги адабий мухит. XIX асрнинг охири, XX асрнинг бошидаги қозок адабиёти. Адабиётда янгича йўналишларнинг фойда бўлиши. Ушбу давр адабиётининг асосий хусусиятлари.

7.5.3.8. Ҳозирги қозок адабиёти ва танқиди тарихи:

XX аср бошлари қозок адабиётидаги ўзгаришлар. Шўролар даври адабиётининг хусусиятлари. 20-30 йиллар адабиёти. Мафқуравий тазйик ва адабий жараён. II жаҳон уруши ва урушдан кейинги давр адабиёти. 60-80 йиллар адабиётидаги ўзгаришлар. Истиклол даври адабиёти ва унинг хусусиятлари. Миллий мафқура ва бадний ижод.

Адабиётшуносликнинг вужудга келиши ва тарихий тараққиёти. Адабий танқидчиликнинг ўзига хос хусусиятлари. Адабий танқидчилик тарихига бир назар. Мумтоз адабиёт тарихи ва адабий танқидчилик. Миллий адабиётшуносликнинг шаклланишида матбуот воситаларининг роли. XX аср бошлари адабиётшунослиги ва адабий танқиднинг вужудга келиши. А.Байтурсинов, Ғ.Тоғжанов, М.Дулатов, М.Ауезовларнинг адабий танқидий қарашлари. Адабий танқид тарихи – адабий асарлар ва жараёни баҳоловчи мезон сифатида. Адабий танқидчиликда шакл ва услублар хилма-хиллиги. Қ.Жумалиев, М.Қаратаев, С.Қирабаев ижоди. Бугунги ёш адабиётшунос ва мунажжидлар хусусида

7.5.3.9. Жаҳон адабиёти:

Жаҳон адабиёти тарихининг асосий тамойиллари ва даврлаштириш. Антик давр адабиёти тарихи. Юнон ва Рим адабиёти тарихи. Трагедия ва комедия. Ўрта асрлар гарб адабиётининг ўзига хос хусусиятлари. Рицарлик адабиёти. Европа адабиётида уйғониш даври. Италияда уйғониш. Францияда уйғониш. Англияда уйғониш. Шекспир ижоди. XVII-XVIII асрлар Европа адабиётида маърифатчилик ва реализмнинг тараққиёти. Д.

Дефо, Д. Дидро, Ф. Шиллер ва И. В. Гёте. Европа ва Америка адабиётининг XIX асрдаги камолоти. Танкидий релизм адабиёти. Рус адабиётида реализм. Л.Толстой ва Ф.М.Достоевский ижоди. XX аср чет эл адабиётидаги асосий адабий оқимлар ва концепциялар. Модернизм, постмодернизм, экзистенциализм. Жаҳон адабиётидаги ҳозирги адабий жараён.

7.5.3.10. Адабиёт назарияси:

Адабиёт назарияси-бадий адабиёт хақида таълимот. Адабиётнинг бошқа фанлар билан алоқаси. Адабиётнинг таркибий қисмлари. Уларнинг ўзаро боғланқлиги. Адабиёт тарихи, адабий танқид ва адабий жараён. Адабиёт назарияси асослари. Бадий асар ва унинг таҳлил тамойиллари. Адабий тур ва жанрлар. Лирик, эпик ва драматик тур. Лирик жанрлар. Роман жанри. Бадий услуб ва метод муаммолари. Бадий тасвир воситалари. Бадий санъатлар. Бадий асар тили. Адабий йўналиш ва мактаблар.

Адабий-назарий тафаккур таракқиёти. Адабиётшуносликдаги академик мактаблар. Санъат назарияси. Бадий адабиёт спецификаси. Бадий асар яхлитлиги ва тизимли таҳлил. Адабий тур ва жанрлар типологияси. Адабий жараённинг умумий масалалари.

7.5.3.11. Ҳозирги адабий жараён:

XX аср адабиётининг инсоният тарихидги ўрни. XX асар адабиёти даги асосий йўналишлар. Ҳозирги адабий жараённинг асосий тамойиллари. Мустақиллик даврида яратилган бадий асарлар. Шеърят, наср ва драматургия. Ҳозирги ёшлар шеърятти ва насри. Бугунги драматургия муаммолари. Ҳозирги адабий жараёнга ҳос қонуниятлар. Миллий истиқлол даврида яратилган бадий-эстетик кашфиётлар. Истиқлол даври насри ва назми. Мустақиллик даврида яратилган қозок романига ҳос хусусиятлар.

7.5.3.12. Туркий филологияга кириш:

Туркий тилларнинг жаҳон тиллари орасида тутган ўрни. Туркий тилларнинг таснифлари. Энг қадимги туркий тиллар. Ўрхун-Енисей ёлгорликлари тили. Қадимги уйғур тили. Қорахонийлар даври туркий тили. Чигатой тилининг қардош туркий адабий тиллар шаклланишидаги роли. Мамлуклар тили. Волгабўйи турклари тили. Замонавий туркий тиллар.

7.5.3.13. Туркий тилларнинг қиёсий-тарихий грамматикаси:

Фаннинг бошқа фанлар орасидаги мавқеи. Туркий тилларнинг Олтой тиллари орасидаги ўрни. Туркий тилларнинг шаклланиш ва таракқиёт босқичлари. Туркий тиллар қиёсий-тарихий грамматикасига Қорахонийлар даврида асос солиниши. Туркий тилларга оид таснифлар. Туркий тилларнинг фонетик-фонологик, морфем-морфологик, лексик-семантик ва синтактик қурилиши. Туркий тиллар фонетикаси, лексикаси ва грамматикасини реконструкциялаш тамойиллари. Туркий тилларнинг мўғул, тунгус-манчжур, угор-фин, эроний тиллар билан алоқаси. Туркийшуносликдаги этимологик тадқиқотлар. Туркий тиллар қиёсий-тарихий грамматикасини яратиш тамойиллари ва қиёсий-тарихий методнинг роли. Қиёсий-тарихий фонетика. Қиёсий-тарихий морфология. Қиёсий-тарихий синтаксис. Қиёсий-тарихий лексикология.

7.5.3.14. Туркий халқлар адабиёти тарихи:

Туркий халқлар адабиётининг халқлар ижтимоий маданият ҳаётидаги ўрни. Туркий халқлар адабиётининг асосий босқичлари. Туркий халқлар фольклори. Туркий халқлар ёзма адабиёти тарихи. Турк адабиётида тасаввуф. Танзимот даври турк адабиёти. Замонавий турк адабиёти. Озарбайжон, Қозок, Қирғиз, Туркман фольклори, ёзма адабиёти тарихи, замонавий адабиёт.

7.5.3.15. Қозок тилшунослиги тарихи

Курснинг мақсади, текшириш объекти, предмети ва вазифалари. Қозок тилшунослигининг шаклланиш тарихи. Курснинг «Қозок тили тарихи», «Ҳозирги қозок адабий тили», «Қозок диалектологияси», «Нутқ маданияти ва услубияти асаолари», «Умумий тилшунослик», «Социоллингвистика», «Психоллингвистика» каби фанлар билан

муносабати. Жаҳон тилшунослиги шаклланишида қозоқ тилшунослигининг ўрни. Йирик тилшунос-туркологларнинг қозоқ тилшунослиги тарақиётига қўшган ҳиссалари.

Абу Наер Форобий, Абу Райҳон Беруний, Ибн Сино, Маҳмуд Қошғарийларнинг тилшуносликка оид қарашлари. Маҳмуд Замахшарийнинг тилшунослик мероси. Абайнинг тилшуносликка оид қарашлари. Ўрта асрда лугатчилик тарақиёти. XX аср қозоқ тилшунослиги: А.Байтурсунов, Х.Жубанов, И.Кенесбаевларнинг тилшунослик мероси. Тилшунослик соҳаларининг ўрғанилиши. Янги давр қозоқ тилшунослиги.

7.5.3.16. Шарқ халқлар адабиети

Шарқ адабиети- туркий халқлар адабиетининг ривожланишига катта таъсир қўриган. Мазкур фан араб, форс, хинд, хитой ва бошқа халқлар адабиетининг уз ичига олади. Шарқ адабиети туркий халқлар, шу жумладан, қозоқ адабиетига ҳам ўз таъсирини ўтказиб унинг тарақиётида муҳим ўрин тутди. Айниқса, арабларнинг «Минг бир кеча», хиндларнинг «Маҳабхарат», фарсларнинг «Тутинома» каби едгорликлари билан танилишида келажак адабиётшунослар, филологлар учун ахамияти катта. Форс адабиетидан Рудакий, Умар Ҳайям, Фирдовсий, хинд адабиетидан Р.Тагор, араб адабиетидан Абдраҳим ал-Хамисий ва бошқа мумтоз намоёндалар ижоди бўйича таълим беришини назарда тутди.

7.5.3.17. Она тили ва адабиёт ўқитиш методикаси:

Она тили ўқитиш методикаси фанининг предмети. Тил таълимининг асослари. Тил таълими методлари ва усуллари. Она тили бўйича синфда уюштирилаётган машғулот турлари. Тил дарслари методикаси. Боғланишли нутқни ўстириш методикаси. Ёзма ишларни ўтказиш, текшириш ва баҳолаш йўллари. Дарс тахлили методикаси.

Адабиёт ўқитиш методикаси фанининг предмети. Адабий таълимнинг асослари. Туркистон мактаблари ва мадрасаларида адабиёт ўқитилиши тарихи. Адабиёт ўқитиш методлари. Бадий матн устида ишлаш. Мактаб герменевтикаси. Адабиёт бўйича синф ва мактабдан ташқари ишлар, Факультатив машғулотларни уюштириш. Ёзма ишлар ўтказиш, текшириш ва баҳолаш методикаси. Адабиёт дарслари тахлили.

7.5.4. Ихтисослик фанлари

7.5.4.1. Мумтоз поэтика асослари ва лингвопоэтика:

Мумтоз адабиётда бадий сўз табиати. Мумтоз адабиётда СЎЗнинг маъновий қатламлари. Тамсиллий мулоҳаза ва лисоний ифода. Мумтоз асарлар талқинида СЎЗ. Мумтоз асарларда бадий моҳияти сўз моҳияти.

Сурат (шакл) ва маъни бирлиги. Мумтоз адабиётшуносликда шакл ва мазмун муносабати. Мумтоз шеър тузилиши ва аруз илми. Мумтоз адабиётда тил одоби, бадий нутқ ва услуб масалалари. Мумтоз адабиётда тилга эътибор. Юсуф Хос Ҳожиб ва Адиб Аҳмад Юғнакий асарларида тил одоби ва нутқ масалалари. Ажиниёз, Бердоқ асарлари да ишро санъати ва нутқ маданияти ҳусусида. Мумтоз адабиётшуносликда услуб зикри. Ажиниёз ва Бердоқ бадий услуб ҳақида. Мумтоз шоирлар асарларининг тили, Мумтоз шоирлар асарларининг морфемик тузилиши, Мумтоз шоирлар асарлари тилининг лексик таркиби, туркий ва ўзлашган сўзлар, Мумтоз шоирлари асарлари лингвопоэтикаси. Мумтоз шоирлари асарлари тилининг фонетик, лексик, морфологик, синтаксис ва стилистик ҳусусиятлари. Мумтоз шоирлари асарлари тилининг товуш тузилиши, уларнинг позиция ва комбинаторлик ҳусусиятлари. Мумтоз шоирлари асарлари тилининг от, сифат, сон, олмош, феъл, равиш сўз туркумларидаги ҳусусиятлари, кўмакчи сўзлар, сўз ясаиш тизими.

7.5.4.2. Қозоқ ономастикаси:

Ономастика фанининг мақсади, мазмуни, тадқиқот объекти. Қозоқ ономастиканинг ўрғанилиш тарихи. Антропономика илми. Антропономиканинг ясаиш усуллари. Ономастика соҳалари. Шарқ халқлари тилидан ўзлашган антропонимлар. Топонимика. Топонимиканинг лексик-семантик гуруҳлари. Антропономика билан боғлиқ топонимик номлари. Қозоқ эпосида ер-сув номлари ва шахс отлари. Топонимиканинг грамматик тузилиши.

7.5.4.3. Ўзбек-қозок адабий алоқалари:

Ўзбек ва қозок халқларининг азалдан келатган қариндошлик алоқалари. Ўзбек ва қозок халқларининг оғзаки ижодидаги муштараклик ва ўзаро таъсир. Навоий ва қозок адабиёти, Абайнинг Навоийдан таъсирланиши ва таржималари. XX асрдаги адабий алоқалар. Қодирий ва М. Аvezов, Ойбек ва С.Муханов, Ғ.Ғулом ва Ғ.Мусреповлар орасидаги адабий дўстона муносабатлар. Н. Фозилов ва К.Сийдановнинг ўзбек-қозок адабий алоқаларини ўрганиш бўйича олиб борган тадқиқотлари. Мустақиллик давридаги адабий алоқалар.

7.5.4.4. Умумий психология:

Умумий психология: умумий психологиянинг объекти, вазифалари. Психология табиий ва ижтимоий фан сифатида. Психика ҳақида тушунча, психиканинг ориентировка қилувчанлик ва бошқарувчанлик вазифаси. Бош миё ва психика. Психика ва онг. Психология ва фалсафа. Шарқ мутафаккирларининг психологик қарашлари. Психика ва онгни таҳлил қилиш принциплари. Ҳозирги замон психологиясининг тузилмаси ва унинг принциплари. Психологиянинг соҳалари. Психологиянинг методлари ва унинг таҳлили. Фаолиятнинг психологик таҳлили. Мотивлар ва фаолият. Психиканинг тараққиёти. Мотивация ва эмоция психологияси. Ирода психологияси. Шахс психологияси. Шахс, индивид, индивидуаллик тушунчалари. Фрустрация ва шахснинг истикбол режалари. Конформизм. Дунёқараш ва эътиқод. Мулоқот психологияси ва нутқ. Диққат ва унинг турлари. Сизги ва идрок. Хотира ва хаёл. Тафаккур. Муаммоли вазият ва уни хал қилиш. Темперамент, унинг ўзига хос хусусиятлари.

Ёш ва педагогик психология: ёш ва педагогик психологиянинг предмети, унинг ривожланиш тарихи, Шарқ мутафаккирларининг қарашлари. Ёш психологиясидаги мактаблар. Ёш психологиясини ўрганиш методлари. Таълим мазмуни ва психик тараққиёт. Ёшнинг умумий характеристикаси. Ёш тараққиётини даврлаштириш. Мактабгача ёш даври характеристикаси. Кичик мактаб ёши даври психологияси. Ўсмир психологияси, ўспирин психологияси. Таълимни ва билимларни ўзлаштиришни бошқариш психологияси. Таълим ва ақлий тараққиёт. Тарбия методлари ва формалари. Бўлғуси ўқитувчи шахси сифатлари. Педагогик қобилият: назария ва амалиёт.

7.5.4.5. Умумий педагогика

Педагогика назарияси: Ўзбекистон Республикаси таълим тизими. Педагогика шахс тарбияси ва ривожланиши тўғрисидаги фан. Илмий-педагогик тадқиқотлар методологияси ва методлари. Шахснинг ривожланиши, тарбияси ва ижтимоийлашуви. Яхлит педагогик жараён. Дидактика – педагогик таълим назарияси. Ўқитиш жараёни яхлит тизим сифатида. Ўрта махсус ва касб-хунар таълими мазмуни. Давлат таълим стандарти. Таълим методлари ва воситалари. Таълимни ташкил этиш шакллари ва турлари. Ўқувчиларнинг билим, қўникма ва малакаларини таҳлил этиш. Тарбия жараёнининг моҳияти ва мазмуни. Тарбия қонуниятлари ва тамойиллари. Жамоа тарбия объекти ва субъекти сифатида. Тарбиянинг умумий методлари. Ўқувчиларнинг илмий дунёқарашини шакллантириш. Ақлий тарбия. Фуқаролик тарбияси. Маънавий-ахлоқий тарбия. Ўқувчиларнинг меҳнат, jisмоний ва эстетик тарбияси. Таълим муассасаси менежменти. Коррекцион педагогика асослари.

Педагогика тарихи: Педагогика тарихи фан сифатида. Энг қадимги даврлардан VII асргача таълим-тарбия ва педагогик фикрлар. VII асрдан XIV асрнинг биринчи ярмигача Ўрта Осиёда тарбия, мактаб ва педагогик фикрлар. Шарқ Уйғониш даврида педагогик фикрларининг ривожланиши. XIV асрнинг иккинчи ярми ва XVI асрда Моварауннаҳрда тарбия ва мактаб. XIV асрнинг иккинчи ярми ва XVI асрда Моварауннаҳрда педагогик фикрлар ривож. XVII асрдан XIX асрнинг ярмигача тарбия, мактаб ва педагогик фикрлар ривож. XIX асрнинг 2-ярми – XX аср бошида Туркистон ўлкасида тарбия, мактаб ва педагогик фикрлар. 1917-1991 йилларда Ўзбекистонда таълим тизими ва педагогик фикрлар ривож. Мустақил Ўзбекистон таълим тизими, Мустақиллик йилларида педагогик фикрлар ривож. Энг қадимги даврлардан XIX асрнинг биринчи ярмида жаҳон педагогика фанининг ривожланиш тарихи. Я.А.Коменскийнинг педагогик

назарияси. XIX асрнинг 2-ярми – XX асрда жаҳон педагогика фанининг ривож. К.Д.Ушинскийнинг педагогик мероси. Ҳозирги даврда жаҳон мамлакатлари таълим тизими ва педагогика фани ривож.

Педагогик маҳорат: Педагогик маҳорат ҳақида тушунча, унинг ўқитувчи фаолиятидаги ўрни ва аҳамияти. Педагогик фикр тарихи ва мактаб амалиётида ўқитувчи маҳорати масалалари. Ўқитувчи фаолиятида педагогик қобилият. Коммуникатив малакалар ва таъсир этиш. Ўқитувчи фаолиятида муомала маданияти ва психологияси. Педагогик такт ва педагогик этика. Педагогик техника ҳақида тушунча. Педагогик техникани шакллантириш методикаси. Нутқ техникаси ва маданияти. Ўқитувчи меҳнатини илмий ташкил этиш. Ўз-ўзини тарбиялаш ва ўз устида ишлаш. Педагогика тажрибани тўплаш тизими.

7.5.5. Танлов фанлари

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанлари рўйхати ва уларнинг дастурлари ОТМ Кенгаши томонидан белгиланиб, талабалар уларнинг ичидан қизиқиш ва мойилликларига мос келадиганларини танлаб ўқийдилар.

7.5.6. Малака амалиёти

Ўқув амалиёти

Қозоқ диалектларининг ўзига хос хусусиятларини ҳис қила олиш, диалект вакиллари билан илмий-амалий мулоқот ўрната олиш, диалект фактларини таҳлил қила олиш кўникмасига эга бўлиш, қозоқ фольклори намуналарини ёзиб ола билиш, ёзиб олинган халқ оғзаки ижоди намуналарини мавжуд материалларга қиёслаб олиш, қозоқ диалектлари ва фольклорини ёзиб олиш методларини қўллаш ҳамда уларнинг амалга татбиқ қилинишини билиши лозим.

Педагогик амалиёт:

Умумий ўрта таълим, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида ўтказилади ва унда талабалар олий таълим муассасасида олган назарий билимларини ҳаётга татбиқ этиш кўникмаларини ҳосил қиладилар.

Талабалар таълим муассасасида малакали ўқитувчиларининг 20-25 та дарсига (пассив амалиёт) қатнашган ҳолда дарсини ташкил этиш кўникмасига эга бўлиши керак.

Талабалар таълим муассасасида педагог раҳбар назорати остида 8 та синов дарсини амалда мавжуд бўлган дастурга биноан маъруза ва амалий маингулот материаллари асосида мавзу бўйича дарс (актив амалиёт) олиб бориши лозим. Амалиёт раҳбари назорати остида ўқувчилар орасида 2-3 та тарбиявий аҳамиятга эга бўлган тадбирларни ишлаб чиқиш ва ўтказиш кўникмасига эга бўлиши керак.

Таълим муассасаси ўқув ҳужжатлари билан танишиб чиқиши лозим.

7.5.7. Битирув иши (лойиҳаси)

Битирув ишлар мавзуси олий таълим муассасасининг мутахассис чиқарувчи кафедралари томонидан кадрлар буюртмачилари талаблари ҳамда фан, техника ва технологияларда эришилган замонавий ютуқларни ҳисобга олган ҳолда белгиланади.

Битирув ишларининг мавзуси илмий-тадкикий йўналишда бўлиши мумкин.

Битирув иш топшириги одатга кўра, талабага учинчи курсни тамомлагандан кейин берилади. Иш умумқасбий ва махсус фанларни ўзлаштирганлик даражаси бўйича тўртинчи курс давомида, шунингдек, унинг бажарилиши учун ушбу стандарт томонидан ажратилган вақт давомида бажарилади.

8. Бакалаврият таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича амалга ошириладиган шароитларга белгиланган талаблар

8.1. Бакалавриятнинг таълим дастурлари ўзлаштирилишига белгиланган умумий талаблар

8.1.1. Таълим дастурини ишлаб чиқишда ОТМ республика ижтимоий, маънавий-маърифий соҳа тармоқлари, бошқарув ва хўжалик юритиш субъектлари учун фундаментал, айниқса, юқори ва инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларга эга бўлган кадрлар эҳтиёжини ҳисобга олиши керак.

ОТМ таълим дастурини фан, таълим, техника, маданият, санъат, технология ва ижтимоий соҳа ривожланишини ҳисобга олган ҳолда мунтазам равишда янгилаб туриши лозим.

8.1.2. Таълим дастурини ишлаб чиқишда ОТМ томонидан битирувчиларнинг умуммаданий компетенцияларини (ижтимоий ўзаро таъсир, ўз-ўзини ташкил қилиш ва бошқариш, тизимий-фаолият тавсифидаги компетенцияларни) шакллантиришдаги имкониятлари аниқланган бўлиши керак. ОТМ ўзининг ижтимоий-маданий муҳитини шакллантиришга, шахнинг ҳар томонлама ривожланиши учун зарур бўлган шароитларни яратишга масъул.

ОТМ ўқув жараёнини ижтимоий-тарбиявий ривожлантиришга, талабаларнинг ижтимоий ташкилотлар ишида, спорт ва ижодий тўғарақларда, талабаларнинг илмий жамиятларида иштирокига кўмаклашиши лозим.

8.1.3. Ўқув жараёнининг машғулотларини ташкил этишда фаол ва интерфаол (компьютер стимуляторлари, ишбилармонлар ўйини, муайян вазиятларни кўриб чиқиш ва ҳ.к.) шаклларини ўтказишни, талабаларнинг касбий кўникмаларини шакллантириш ва ривожлантириш мақсадида аудиториядан ташқари иш билан биргаликда жаҳон педагогик амалиётида қўлланиладиган замонавий педагогик технологиялар, ўқитишнинг самарали стратегиялари, методлари ва услубларини кенг қўллашни назарда тутиши керак.

Фаол ва интерфаол шаклларда ўтказилаётган машғулотларнинг улуши дастурнинг асосий мақсади, талаба контингент хусусиятлари ва муайян фан мазмуни билан аниқланади. Талабаларнинг академик гуруҳлари учун маъруза соатлари ҳажми аудитория вақтининг 50 фоиздан ошмаслиги керак. Фан мавзуларининг камида 25 фоизи мустақил таълим тарзида ўзлаштирилиши лозим.

8.1.4. Талабалар ўқув юкласининг максимал ҳажми таълим дастури ва таълим дастурига ОТМ томонидан қўшимча белгиланадиган факультатив фанларни ўзлаштириш бўйича аудитория ва аудиториядан ташқари (мустақил) таълим билан биргаликда ҳафтасига 54 академик соатдан ошмаслиги керак.

8.1.5. ОТМ талабалар учун ўқини дастурини, бўлиши мумкин бўлган индивидуал таълим дастурларини ишлаб чиқишни инобатга олган ҳолда, шакллантиришда реал иштирок этиш имкониятини таъминлашга масъул.

8.1.6. Ўқув дастурини шакллантиришда ОТМ талабаларни уларнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари билан таништириши, талабалар учун танлов фан(модул, курс)лари мажбурий эканлигини тушунтириши керак.

8.1.7. Талабаларда билим, амалий малака ва кўникмаларни тўлиқ шакллантириш учун ОТМ таълим дастури ўқув фанлари (модуллари) бўйича лаборатория ишлари ва амалий машғулотларни камраб олиши керак.

8.2. Таълим дастурларининг татбиқ этилиши

5120100 – *Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)* таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлашнинг таълим дастури аккредитацияланган олий таълим муассасаларида ривожланаётган таълим технологияларидан, ахборот-коммуникация технологияларидан ва таълимнинг замонавий техника воситаларидан фойдаланиб тайёрлашда амалга оширилади.

Хорижий тилларни талабалар томонидан ўзлаштирилишига ҳамда педагоглар томонидан ўқитилишига эътибор устувор бўлмоғи ва шароит яратилиши лозим.

Малакавий амалиётлар замонавий корхоналарда, ташкилотларда ва ИТИларда ўтказилади, улар талабаларни амалиёт дастурларида кўзда тутилган иш жойлари билан таъминлашлари керак.

Ўқиш даврида талаба камида иккита Давлат аттестацияларини (гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий ва чет тили фанларидан) топширади ва битирув малакавий иши(лойҳаси)ни химоя қилади. Давлат аттестацияси мос интеграллашган курслар бўйича ўқув жараёни тугаллангандан кейин топширилади.

8.3. Малака амалиётларини ташкил этиш талаблари

Амалиётлар бакалаврият таълим дастурининг мажбурий қисми ҳисобланади. Амалиётлар ўқув ёки ўқув-ишлаб чиқариш машғулоти кўринишида бўлиб, талабаларнинг касбий-амалий тайёрланганлигига бевосита йўналтирилган бўлади. Бакалаврлар тайёрлашнинг таълим дастури – ўқув-танишув билан боғлиқ малакавий ва педагогик амалиётларини ўз ичига олади.

Ўқишнинг иккинчи босқичида ўқув-танишув амалиёти ўтказилади, мақсад – ўқиётганларни олий таълим муассасаси, ЎзР ФАнинг илмий-тадқиқот институтлари ва бошқа давлат ва нодавлат илмий муассасаларининг мавзулари ва уларда илмий-тадқиқотларни ташкил қилиш ҳамда талабаларни мос йўналишдаги муассасаларга ишга жойлаштириш имкониятлари билан таништирилади. Амалиёт натижаси ва ҳисоботи баҳолаш мезонлари асосида баҳоланади.

Малака ва педагогик амалиёт алоҳида ишлаб чиқилган амалиёт дастурлари асосида таълим муассасаларида, замонавий корхоналар, ташкилотлар ва ИТИларда ўтказилади. Шунингдек, амалиёт даврида ихтисослик фанларидан ҳам амалий машғулотлар ўтказилиши назарда тутилади.

Талабанинг илмий-тадқиқот иши амалиётнинг бир бўлагини ташкил қилиши мумкин. Илмий-тадқиқот иши битирувчиларда касбий компетенцияларни шакллантириш ва мустақамлашга кўмаклашади. У битирувчини 8 семестрда кафедранинг илмий ишида албатта иштирок этишини, курс ишларини касбий (маҳсуе) цикlining базавий фанлари мавзуси бўйича бажарилиши ва химоя қилинишини, талабаларнинг талабалар илмий жамияти йўналиши бўйича илмий ишда иштирок этишини ва битирув малакавий ишни кафедранинг илмий мавзуси бўйича бажарилишини назарда тутати.

Талабалар илмий-тадқиқот ишининг ташкил қилиниши қуйидагилар билан таъминланиши керак:

- курс ишларининг ҳар йили янгиланадиган мавзулари хақида ўқиётганларни ўз вақтида хабардор қилиш;
- чиқарувчи факультет (кафедра)нинг илмий мавзуси бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариши учун лабораторияларда ўқиётганларни иш жойи билан таъминлаш;
- олий таълим муассасасининг ахборот ресурси марказида мустақил илмий-тадқиқот ишни олиб бориш имкониятини тақдим этиш;
- талабалар илмий жамиятининг конференцияларини ташкил қилиш;
- талабалар илмий конференцияси голибларига мамлакатнинг бошқа олий ўқув юртиларига маърузалар билан чиқиш имкониятларини тақдим этиш.

8.4. Ўқув жараёнини педагогик кадрлар билан таъминлаш бўйича талаблар

Бакалаврият таълим дастурини амалга оширишда ўқитилаётган фан бўйича таъин маълумотга эга бўлган, билим, малака ва кўникмага эга бўлган юқори малакали ўқитувчилар, фан номзоди ва доцентлар, фан доктори ва профессорлар, шунингдек тажрибага эга бўлган юқори малакали мутахассис ва амалиётчилар жалб этилиши керак.

Бакалаврият ўқув жараёнини ташкил этишда илмий-педагогик, илмий ёки илмий-методик фаолият билан шуғулланаётган кадрлар билан узлуксиз таъминланиши керак.

STATE ASSOCIATION
 OF UNIVERSITIES OF UZBEKISTAN
 DAVLAT
 UNIVERSITETLARI BIRLASHTRISH VA
 33
 17 01 15 100-0-2014

Таълим жараёнига амалдаги тегишли тармоқ ташкилотлари, корхоналари ва муассасаларининг раҳбарлари ва етакчи мутахассислари ўқитувчиликка жалб этилиши мумкин.

Бакалаврият таълим дастурини амалга оширишга жалб этиладиган профессор-ўқитувчилар ҳар 3 йилда малакаларини ошириб боришлари лозим.

8.5. Таълим жараёнини ўқув-методик ва ахборот ресурслари билан таъминлаш талаблари

Таълим дастури таълим дастурининг ҳамма ўқув курслари, фанлари (модуллари) бўйича ўқув-методик ҳужжатлар ва материаллар билан таъминланиши керак.

Таълим дастурининг амалга оширилиши ҳар бир ўқиётган таълим дастуридаги фан (модул)ларнинг тўлиқ рўйхати бўйича шаклландирилган маълумотлар базаси ва АРМ фондидан фойдаланиш ҳуқуқи билан таъминланиши керак.

Таълим дастури бўйича ҳар бир ўқиётган ўрнатилган меъёрларга мос равишда таълим дастурига кирувчи касбий циклнинг ҳар бир фани бўйича ўқув ва ўқув-методик чоп этилган ёки электрон нашрлар билан таъминланиши керак.

АРМнинг асосий адабиёт фонди охириги 10 йилда (гуманитар, ижтимоий ва иқтисодий циклнинг базавий фанлари учун – охириги 5 йилда) чоп этилган ҳамма циклларнинг базавий қисми фанлари бўйича ўқув адабиётининг чоп этилган ёки электрон нашрлари билан тўлдирилган бўлиши керак.

Ўқув адабиётидан ташқари қўшимча адабиёт фонди расмий маълумотнома-библиографик ва даврий нашрларни ўз ичига олиши керак.

Таълим дастурини тўлиқ амалга ошириш учун ОТМнинг АРМда таълим йўналишининг ўқув режасида келтирилган фанлар бўйича яратилган адабиётлар, ўқув-методик қўлланмалар (қамиди ҳар 6 нафар талабага 1 та адабиёт) бўлиши лозим.

Мамлакатимиздаги ва чет элдаги олий таълим муассасалари, корхоналари ва ташкилотлари билан оператив равишда ахборот алмашиш, замонавий касбий маълумотлар базалари, ахборотлар ва кидирув тизимларидан фойдаланиш имконияти билан таъминланган бўлиши керак.

5120100 –Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича бакалаврни тайёрлаш жараёнида асосан қуйидаги педагогик технологиялар ва ўқитиш методларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ:

- ўқитишнинг интерфаол методи;
- муаммоли ўқитиш технологияси;
- ўйинли технологиялар;
- танқидий фикрлаш ривожланишининг педагогик стратегиялари;
- шахсий йўналганлик асосидаги педагогик технологиялар;
- ўқув жараёнини самарали бошқариш ва ташкил қилиш асосидаги педагогик технологиялар;
- ўқитишни дифференциациялаш;
- ўқитишни индивидуаллаштириш технологияси;
- дастурий ўқитиш технологияси;
- ўқитишнинг комплекс методлари (лойиҳавий метод, тармоқли режалаштириш методи, аклий ҳужум, ассоциограммалар методи ва ҳ.к.).

8.6. Ўқув жараёнининг моддий-техника базаси бўйича талаблар

Бакалавр тайёрлашнинг таълим дастурини амалга оширувчи ОТМ ўқув дастурида назарда тутилган маъруза, амалий, семинар, лаборатория машғулотлари ҳамда курс иши (лойиҳаси), амалий ва илмий-тадқиқот ишларини бажариш учун санитария-гигиена, ёнгина қарши қондалар ва меъёрларга мос келадиган моддий-техника базасига эга бўлиши керак.

Бакалавр таълим дастурини амалга ошириш учун ОТМнинг минимал зарур бўлган моддий-техник базаси:

- маъруза (поток ёки гуруҳлар) аудиториялари билан;
- семинар ва амалий машғулотлари учун аудиториялар билан;
- илмий-тадқиқот ишини ўтказиш учун лабораториялар билан;
- ўқув машғулотларида кўргазмали материалларни намойиш қилиш учун турли хил аппаратуралар билан;
- амалий машғулотлар ва лаборатория ишларини ўтказиш учун ўқув дастурига мос асбоб-ускуна ва жиҳозлар билан;
- илмий-тадқиқот ишларини амалга ошириш учун зарур лаборатория жиҳозлари билан;
- интернет тармоғидан фойдаланиш учун глобал тармоққа уланган компьютер синфлари билан;
- семинар машғулотларини ўтказиш ҳамда чет тилини ўрганиш бўйича лингафон синфлари билан таъминланган бўлиши лозим.

9. Бакалавр тайёрлаш сифати ва олий таълим муассасалари фаолиятини баҳолаш

9.1. Бакалаврият йўналишлари бўйича кадрлар тайёрлаш сифатини назорат қилиш қуйидагилардан иборат:

ички назорат ОТМ томонидан амалга оширилади. Ички назорат олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органи томонидан тасдиқланган назоратнинг рейтинг тизими тўғрисидаги Низом асосида ўтказилади;

яқуний давлат назорати давлат таълим стандартига мувофиқ фанлар бўйича яқуний давлат аттестацияси ва бакалавр битирув малакавий иши ҳимоясини ўз ичига олади;

давлат-жамоат назорати олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органи, жамоат ташкилотлари ва кадрлар буюртмачилари томонидан белгиланган тартибда ўтказилади;

ташқи назорат Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади.

9.2. Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларининг фаолиятини баҳолаш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 10 февралдаги 21 – сонли қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларини давлат аккредитациясидан ўтказиш тартиби тўғрисида Низом»га мувофиқ тартибга солинади.

9.3. ОТМ томонидан талабалар компетентлигини баҳолаш ва назорат қилиш тизими уларнинг бўлажак касбий фаолиятига максимал яқин бўлиши учун шароитлар яратилиши керак. Бунинг учун муайян фан ўқитувчиларидан ташқари ташқи экспертлар сифатида иш берувчилар, турдош фанлардан дарс берувчилар ва бошқалар бу жараёнга фаол жалб этилиши лозим.

9.4. Яқуний давлат аттестацияси бакалавр битирув малакавий иши ҳимоясини ўз ичига олади.

Битирув малакавий ишининг мазмуни, ҳажми ва тузилмасига бўлган талаблар битирувчиларининг яқуний давлат аттестацияси ўтказиш ҳақидаги Низом асосида белгиланади.

9.5. Олий таълим муассасаси:

- ушбу стандартдаги талабларга риоя қилиниши;
- профессор-ўқитувчилар таркиби ва ўқув-ёрдамчи ходимлар малакавий талабларга тўла мос келиши;
- ҳар бир фан дастурида назарда тутилган ўқув-методик адабиётлар, ўқув-услубий мажмуалар, шунингдек, мустакил таълим ва мустакил тайёрларнинг учун материаллар билан таъминланганлиги;

– ўқув жараёнининг моддий-техникавий таъминланганлиги учун тўла масъулдир.

10. Эслатма

10.1 Олий таълим муассасасига:

– ушбу стандартда назарда тутилган минимал мазмунни таъминлаган ҳолда талабанинг ҳафталик максимал юкламасини оширмасдан ўқув материални ўзлаштиришга ажратилган соатлар ҳажмини ўқув фанлари блоклари учун 5% оралиғида, блокга кирувчи ўқув фанлари учун 10% оралиғида ўзгартириш;

– ўқув фанлари мазмунига фан, техника ва технологияларнинг ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўзгартиришлар киритиш ҳуқуқи берилади.

Талабанинг битирув малакавий иш(лойиҳаси) мавзуси ОТМ буйруғи билан расмийлаштирилади.

10.2. Курс ишлари (лойиҳалари) муайян ўқув фаолиятининг бир тури сифатида кўрилади ва ушбу ўқув фанини ўзлаштириш учун ажратилган соатлар чегарасида бажарилади.

10.3. ДТСни билиш профессор-ўқитувчилар таркибини танлов асосида саралаш шартларидан бири ҳисобланади.

10.4. 5120100 – *Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)* бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ҳафталик аудитория ўқув юкламаси – 36 соатгача бўлган структура асосида ишлаб чиқилади.

11. Давлат таълим стандартининг амал қилиш муддати

11.1. ДТС ўрнатилган тартибда тасдиқланиб, «Ўзстандарт» агентлигида давлат рўйхатидан ўтгандан кейин амал қилиш муддати – камида 5 йил.

11.2. Давлат бошқарувининг ваколатли органлари томонидан давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш, такомиллаштириш ва жорий этиш тўғрисида янги тартиб-қондалар қабул қилинса ДТСнинг амал қилиш муддати ўзгариши мумкин.

ЎЗСТАНДАРТ АГЕНТЛИГИ
 СТАНДАРТЛАШТИРИШ, ДАВЛАТ
 НАЗОРАТИНИ МУВОФИҚЛАШТИРИШ ВА
 АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ
 ЖУРИЙ ЭТИШ БУСИДА ИШТА

Илова

5120100-Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) бакалаврият таълим йўналиши бўйича таълим дастурининг тузилиши

Гур	Ўқув блоклари, фаилар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юкла- манинг ҳажми, соатларда
1	2	3
1.00	Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фаилар	1704
2.00	Математик ва табиий-илмий фаилар	784
2.01	Олий математика асослари	104
2.02	Информатика ва ахборот технологиялари	340
2.03	Ёш физиологияси ва гигиена	106
2.04	Экология	118
2.05	Математик лингвистика	116
3.00	Умумқасбий фаилар	3672
3.01	Ҳозирги қозоқ адабий тили	644
3.02	Тил тарихи	190
3.03	Тилшунослик назарияси	214
3.04	Шарқ (араб, форс) тили	178
3.05	Қозоқ диалектологияси	120
3.06	Қозоқ халқ оғзаки ижоди	178
3.07	Қозоқ адабиёти тарихи	350
3.08	Ҳозирги қозоқ адабиёти ва танқиди тарихи	314
3.09	Жаҳон адабиёти	146
3.10	Адабиёт назарияси	218
3.11	Ҳозирги адабий жараён	138
3.12	Туркий филологияга кириш	106
3.13	Туркий тилларнинг қиёсий-тарихий грамматикаси	106
3.14	Туркий халқлар адабиёти	108
3.15	Қозоқ тилшунослиги тарихи	94
3.16	Шарқ халқлар адабиёти	86
3.17	Она тили ва адабиёт ўқитиш методикаси	227
3.18	Танлов фаилари	255
4.00	Ихтисослик фаилари	734
4.01	Мумтоз поэтика асослари ва лингвопоэтика	130
4.02	Қозоқ ономастикаси	142
4.03	Ўзбек-қозоқ адабий алоқалари	145
4.04	Умумий психология	116
4.05	Умумий педагогика	116
4.06	Танлов фаилари	85
5.00	Қўшимча фаилар	450
	Жами	7344
	Малака амалиёти	864
	Битирув иши	270
	Аттестация	1026
	Жами	2160
	ХАММАСИ	9504

Библиографик маълумотлар

УДК 002:651.1/7

Гуруҳ Т.55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар: касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият жабҳаси, бакалавриятнинг асосий таълим дастури, филология, қозоқ филологияси, грамматика, туркий тиллар, тил тарихи, тилшунослик назарияси, тилшунослик бўлимлари, диалектология, нутқ маданияти, халқ оғзаки ижоди, адабиёт тарихи, туркий халқлар адабиёти, адабиёт назарияси, адабий танқид, адабий жараён, поэтика, бадиий таҳлил, услуб, методика.

ЎЗСТАНДАСТ АГЕНТЛИГА
СТАНДАРТИЛАСТИРИШ, ДАВЛАТ
КАЗИБАТ.Н: БУВОНЛАШТИРИШ ВА
АССОБИТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
ТОКИО: 1975Т. 105: 0-1051

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги
Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази

М.Ў.

Директор [Signature] проф. Б.Х.Рахимов

2014 йил « 5 » 02

Бердак номидаги Қорақалпоқ давлат университети

Ректор [Signature] М.Жуманов

2014 йил « 4 » 02

КЕЛИШИЛГАН:

Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институти

Ректор [Signature] Б.Пренов

2014 йил « 10 » 02

Қорақалпоғистон Республикаси Халқ таълим вазирлиги

Вазир [Signature] Р.Матқурбанов

2014 йил « 12 » 02

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг ўрта махсус ва касб-хунар таълими бошқармаси

Бошлик [Signature] Д.Изетуллаев

2014 йил « 12 » 02

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ЎЗГАРТИРИШ АГЕНТЛИГИ
СТАТУСЛАШТИРИШ, ДАВЛАТ
ХАЗОНАТИ БУВОФИЛАШТИРИШ ВА
АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ
ЖУРИТ ИТИШ ЛУСИ ҚИРМАСИ 35

Ижодий гуруҳ раиси ва аъзолари
Ижодий гуруҳ раиси ва ўринбосари

Ижодий гуруҳ раиси	М.Ибрагимов	Ўқув ишлари буйича проректор	Имзо
Ижодий гуруҳ раиси ўринбосари	Г.Адилова	Кафедра мудири	Имзо

Ижодий гуруҳ аъзолари

/р	Ўқув фанлари (курслар)нинг номи	Таянч ОТМдан		Турдош ОТМдан	
		Ф.И.Ш., ловозими, илмий даражаси ва унвони	Имзо	Ф.И.Ш., ловозими, илмий даражаси ва унвони	Имзо
3.00	Умумқасбий фанлар				
3.01	Ҳозирги козок адабий тили	Адилова Гулшат кафедра мудири Асанова Жамила катта ўқитувчи	Имзо	Қўттымуратова Ўрысты ассистент-ўқитувчи	Имзо
3.02	Тил тарихи	Адилова Гулшат кафедра мудири	Имзо	Бекниязов Берик ассистент-ўқитувчи	Имзо
3.03	Тилшунослик назарияси	Хамидов Хусниддин, ф.ф.д., профессор, академик	Имзо	Оразымбетов Амир, ф.ф.н., доцент	Имзо
3.04	Шарқ (араб форс) тили	Идрисов Абдисалим ассистент-ўқитувчи	Имзо	Қўттымуратова Ўрысты ассистент-ўқитувчи	Имзо
3.05	Қозок диалектологияси	Шарипова Жанар ассистент-ўқитувчи	Имзо	Қўттымуратова Ўрысты ассистент-ўқитувчи	Имзо
3.06	Қозок халқ оғзаки ижоди	Асанова Жамила катта-ўқитувчи	Имзо	Доспанов Орақбай Ф.ф.д. профессор	Имзо
3.07	Қозок адабиёти тарихи	Смамутова Ширин ассистент-ўқитувчи	Имзо	Турткумбаева Турсинай ассистент-ўқитувчи	Имзо
3.08	Ҳозирги қозок адабиёти ва танқиди тарихи	Аралбаев Қайыржан ф.ф.н. доц.	Имзо	Мамбетқаримов Ғарифолла Катта-ўқитувчи	Имзо
3.09	Жаҳон адабиёти	Смамутова Ширин ассистент-ўқитувчи	Имзо	Мамбетқаримов Ғарифолла Катта-ўқитувчи	Имзо
3.10	Адабиёт назарияси	Хамидов Хусниддин ф.ф.д., профессор, академик	Имзо	Мамбетқаримов Ғарифолла Катта-ўқитувчи	Имзо
3.11	Ҳозирги адабий жараён	Аралбаев Қайыржан ф.ф.н. доц.	Имзо	Мамбетқаримов Ғарифолла Катта-ўқитувчи	Имзо

3.12	Туркий филологияга кириш	Аралбаев Қайыржан ф.ф.н. доц.	<i>Жеи</i>	Мамбеткаримов Ғарифолла катта-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
3.13	Туркий тилларнинг қиёсий-тарихий грамматикаси	ассистент-ўқитувчи Смамутова Ш.	<i>Жеи</i>	Бекниязов Берик ассистент-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
3.14	Туркий халқлар адабиёти	Хамидов Хусниддин. ф.ф.д., профессор, академик	<i>Хай</i>	Бекниязов Берик ассистент-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
3.15	Қозоқ тилшунослиги тарихи	Хамидов Хусниддин ф.ф.д., профессор, академик.	<i>Хай</i>	Мамбеткаримов Ғарифолла катта-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
3.16	Шарқ халқлар адабиёти	Аралбаев Қайыржан ф.ф.н. доц.	<i>Жеи</i>	Мамбеткаримов Ғарифолла катта-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
3.17	Она тили ва адабиёт ўқитиш методикаси	Хамидов Хусниддин ф.ф.д., профессор, академик.	<i>Хай</i>	Бекниязов Берик ассистент-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
4.00	Ихтисослик фанлари				
	Мумтоз поэтика асослари ва лингвопоэтика	Асанова Жамила катта-ўқитувчи	<i>Жеи</i>	Бекниязов Берик ассистент-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
4.01	Қозоқ ономастикаси	катта-ўқитувчи Асанова Жамила	<i>Жеи</i>	Қўттымуратова Ырысты ассистент-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
4.02	Ўзбек-қозоқ адабий алоқалари	Аралбаев Қайыржан ф.ф.н. доц.	<i>Жеи</i>	Мамбеткаримов Ғарифолла катта-ўқитувчи	<i>Жеи</i>
4.03	Умумий психология	Пирниязова Н. п.ф.н.	<i>Жеи</i>	Матуразова З п.ф.н.	<i>Жеи</i>
4.04	Умумий педагогика	Абдимуратов П п.ф.н.	<i>Жеи</i>	Олеуов У п.ф.д.	<i>Жеи</i>

U'ZSTANDART AGENTLIGA
STANDARTLASHTIRISH, DAVLAT
NAZORATINI KUVVATLASHTIRISH VA
AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI
JURIY ETISH IDORASI

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси
хузуридаги Давлат тест марказида
экспертизадан ўтказилди

Директор [Signature] Б.Исманлов

2014 йил « 03 » 03

Эксперт гуруҳи аъзолари:

Ф.И.Ш.	Лавозими	Имзо
Раунова Л.Р.	DTM билим менежери	[Signature]
Урашбаева М.	катта улмувчи Мавани ДТМ	[Signature]
Абдуваҳидов Э	ТОМУ каар. менаж. проф	[Signature]
Доеналов Орашбай	ИДММ Ўзбекистон таълим ва ақалбетли каар. си проф.ессори ф.ф.о.	[Signature]
Навоилбетов Халилбай	К.Убайдуллаев номидаги РПКИТ.М.О инстиутини таълим ва ақалбетли каар. си улмувчи, ф.ф.и	[Signature]
Халишев С.К. Ў.Ў.М.Т.У	каар. улмувчи ф.ф.и, фозили	[Signature]

0'ZSTANDART AGENTLIGA
STANDARTLASHTIRISH, DAVLAT
KAZORATI VA RUVHFIKLASHTIRISH VA
ASOQOBT TEXNOLOGIYALARINI
JURIT ETISH BIRLASHMASI

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг "Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 10 июлдаги 199-сонли қарори асосида Қорақалпоқ давлат университетида ишлаб чиқилган бакалавриатура таълим йўналишлари Давлат таълим стандартлари ва ўқув режаларининг турдош ОТМлари

билан
КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Нукус шаҳри

10.02 2014 йил

Қатнашдилар: М.Жуманов – ҚҚДУ ректори, Б.Пренов – НДПИ ректори, Р.Матқурбанов – ҚР Халқ таълим вазири, Д.Изетуллаев – ҚР Вазирлар Кенгашининг ўрта махсус ва касб-хунар таълими бошқарма бошлиғи, М.Ибрагимов – ҚҚДУ ўқув ишлари бўйича проректори, М.Тагаев – ҚҚДУ илмий ишлари бўйича проректори, А.Аяпов – ҚҚДУ ЎУБ бошлиғи, Қ.Турдибаев – ҚҚДУ Қорақалпоқ филологияси декани, М.Кудайбергенов – Қорақалпоқ тилшунослиги кафедра мудири, Қ.Юсупов – адабиёт вазирияси ва ўқитиш методикаси кафедра мудири, Ж.Низаматдинов – қорақалпоқ адабиёти тарихи ва фольклори кафедра мудири, К.Алламбергенов – НДПИ қорақалпоқ адабиёти кафедра мудири, О.Сайимбетов – НДПИ қорақалпоқ тили кафедра мудири, Ф.Бобожанов – ҚҚДУ Ўзбек филологияси кафедра мудири, Г.Адилова – ҚҚДУ Туркий филологияси кафедра мудири, Ҳ.Абдуллаев – ҚҚДУ филология факультети декани, М.Қарлибаев – ЎзФА ҚҚБ ГФИТИ (Қорақалпоқ гуманитар фанлар илмий-тадқиқот институти) директори, З.Бекбергенова – ЎзФА ҚҚБ ГФИТИ қатта илмий ходими.

Қуш тартиби:

Қорақалпоқ давлат университети томонидан тайёрланган қуйидаги бакалавриатура таълим йўналишлари Давлат таълим стандартлари ва ўқув режалари муҳокамаси:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси)

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозок филологияси)

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси)

М.ЖУМАНОВ: – Маълумки, олий таълим йўналишлари классификаторини таҳлил қилиш жараёнида баъзи таълим йўналишларининг номлари ўзгартирилди. Шунинг учун мазкур йўналишлар бўйича янги Давлат таълим стандартлари ва ўқув режалари яратиш зарурияти туғилди. ЎзР ОЎМТВнинг 253 – сонли буйруғига биноан Қорақалпоқ давлат университетида 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозок филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) таълим йўналишлари бўйича Давлат таълим стандарти ва ўқув режаларини тайёрлаш ҚҚДУ зиммасига юкланган эди. Шу жараён қай тарзда кетмоқда, танишиб чиқсак.

М.ИБРАГИМОВ: – Бизнинг ўқув-услубий бўлим томонидан тил ва адабиёт кафедралари мутахассисларини жалб қилган ҳолда мазкур йўналишлар бўйича ДТС ва ўқув режалари ишлаб чиқилди.

Аввал 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозок филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) йўналишлари бўйича ДТС ва ўқув режалари ҳусусида фикрлашиб олесак. Мазкур таълим йўналиши бўлгуси битирувчиларимизнинг меҳнат бозорида ўз ўринларини топиши, ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида ҳам ишлай олишлари учун яхши имконият бўлди. Шу сабаб биз олдинги ДТСлардан фарқи равишда мазкур йўналиш ўқув режасига методологик цикл фанларини қўшидик. Лекин шу ўринда бир нарсани айтиш лозимки, 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозок филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) таълим йўналишлари бўйича ҳам, хорижий тиллар учун ҳам она тили бўлган маҳаллий тиллар учун ягона стандарт яратиш бу мушкул вазифа.

Ф.БОБОЖАНОВ: – Домла, фикрингиз жуда тўғри. Она тили ҳисобланган қорақалпоқ, ўзбек, қозок, туркман тилларидан яратилган ДТСлар ўз мазмун ва моҳияти

жиҳатидан хорижий тилларга мўлжалланган ДТСлардан фарк қилади. Мазкур тиллардан, албатта, алоҳида ДТСлар яратилиши зарур.

Б.ПРЕНОВ: – Биз ҚҚДУ томонидан яратилган ДТСлари ва ўқув режалари билан танишиб чиқдик. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) таълим йўналишлари бўйича мазкур стандарт бизга маъқул бўлди. Биз соатлар хусусида ўзимизнинг баъзи фикрларни билдирган эдик, улар ҳам ҳозирги ўқув режаларда ўз аксини топибди.

М.ЖУМАНОВ: – Демак, биз Давлат таълим стандартини 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) таълим йўналишлари деб номлаб, тасдиқ учун тавсия этсак бўлади. Мана шундай деб номласак маъқулми?

М.ҚУДАЙБЕРГЕНОВ: – Қорақалпоқ тили нуқтаи назаридан ҳам мана шундай номласак, бакалавриатура таълим йўналишлари сўзини тугал маъносини берган бўламиз.

Қ.ТУРДИБАЕВ: - 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) таълим йўналишлари деб номлаймиз. Маъқул.

Р.МАТҚУРБАНОВ: – Мен мазкур ДТС ва ўқув режаларини кўриб чиқдим. Улар замон ва давр талабларига тўлиқ жавоб беради. Мазкур ДТСларда бакалаврларга хорижий давлатларнинг тили, тарихи, маданияти, ички ва ташқи сиёсати ҳақида тушунча берилиши уларнинг бошқа бакалавриатура таълим йўналишларидан фарк қилишини таъминлайди.

Ж.НИЗАМАТДИНОВ: – Мазкур стандартлардаги бакалаврларга қўйилган талаблар, фанларнинг мазмуни ҳозирги замон талабларига тўлиқ жавоб беради. Умид қиламанки, ушбу бакалавриатура таълим йўналишларини битирган бакалавриатлар, Қорақалпоғистон Республикасининг илмий фан соҳасини ривожлантириш учун катта ҳисса қўшадилар деган умид билдирамиз.

Қ.ЮСУПОВ: – бакалавриатура таълим йўналишлари номи ўзгариши муносабати билан биз ихтисосликка оид курслар номини ўзгартирдик ҳамда уларга қўйиладиган талабларни қайтадан кўриб чиқдик. Бу ишларни тезда яқунлаб, ДТС ва ўқув режаларини Ривожлантириш марказига топшириш керак бўлади.

Д.ИЗЕТУЛЛАЕВ: – Ушбу стандартлар 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) таълим йўналишлари бўйича бакалавриатларини тайёрлаш жараёнида давлат меъёрий ҳужжати вазифасини бажара олади деб ҳисоблаймиз. Ихтисослик фанлари мана шу 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) таълим йўналишлари мазмун-моҳиятини тўлиқ очиб беради.

ҚАРОР ҚИЛИНДИ:

1.Қорақалпоқ давлат университети томонидан тайёрланган 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси), 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси) таълим йўналишларининг ДТС ва ўқув режалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги 343-сонли ҳамда 2013 йил 10 июлдаги 199-сонли қарори меъёрларига қатъий амал қилинган ҳолда ишлаб чиқилганлиги эътиборга олинсин. Маскур ДТС ва ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида кадрлар истеъмолчилари томонидан фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий ва семинар машғулотларига ажратилган юкламалар ҳажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиши

кетма-кетлигида узвийлик ва узлуксизлик тамойилларига риоя қилиш бўйича берган таклиф ва талаблари инобатга олинганлиги таъкидлансин.

2.Тақомиллаштирилган ҳолда ишлаб чиқилган ДТС ва ўқув режалари турдош ОТМлари ҳамда асосий кадрлар истеъмолчилари бўлган вазирлик, идоралар ва Фанлар Академиясининг тармоқ ИТИларида экспертизадан ўтказилсин ва тегишли тартибда тақризлар олинсин.

3.Ишлаб чиқилган ДТС ва ўқув режаларини ўрнатилган тартибда муҳокама қилиниши ва тасдиқланиши учун Давлат тест маркази ҳамда Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш марказига тақдим этилсин.

Мажлис раиси:

Котиб:

М.ЖУМАНОВ

С.МИРЗАТАЕВ

Қорақалпоқ давлат университети бакалавриатура таълим йўналишлари бўйича
ДТС ва ўқув режаларининг ишлаб чиқарувчилар ва асосий кадрлар
истеъмолчилари ўртасида келишув
ДАЛОЛАТНОМАСИ

Нукус ш.

12.02

2014 йил

Биз қуйида имзо чекувчилар – Ажиниёз номидаги Нукус Давлат педагогика институти ректори Пренов Б., ЎзФАҚҚБ Қорақалпоқ гуманитар фанлар илмий тадқиқот институти директори Қарлибаев М., Қорақалпоғистон Республикаси Халқ таълим вазири Матқурбанов Р., Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг ўрта махсус ва касб-хунар таълими бошқармаси бошлиғи Изетуллаев Д. ва Бердак номидаги Қорақалпоқ Давлат университети ректори М.Жумановлар Қорақалпоқ давлат университетида ишлаб чиқилган қуйидаги 3та таълим йўналишларининг ДТС мазмуни билан танишиб, келишув хақида ушбу далолатномани туздик:

- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қорақалпоқ филологияси)
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозок филологияси)
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (туркман филологияси)

Юқоридаги таълим йўналишлари бўйича ДТС ва ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида кадрлар истеъмолчилари томонидан қўйилган талаблар инобатга олинган.

ДТСларнинг ишлаб чиқилишида фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий ва семинар машғулотларига ажиратилган юкламалар ҳажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиш кетма-кетлиги, узвийлик ва узлуксизлик тамойилларига риоя қилинган ҳолда ишлаб чиқилган. ДТСларда бакалаврлар тайёргарлиги даражасига қўйилган талаблар, таълим дастурининг тузилмаси ва мазмуни, таълим дастурининг амалга оширилиши ҳамда бакалаврлар тайёргарлиги сифатининг назорати батафсил баён қилинган.

Ишлаб чиқилган ДТС ва ўқув режаларни ўрнатилган тартибда тасдиққа тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институти ректори

Б. Пренов

ЎзФАҚҚБ Қорақалпоқ гуманитар фанлар илмий тадқиқот институти директори

М. Қарлибаев

Қорақалпоғистон Республикаси Халқ таълим вазири

Р.Матқурбанов

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг ўрта махсус ва касб-хунар таълими бошқармаси бошлиғи

Д. Изетуллаев

Бердак номидаги Қорақалпоқ давлат университети ректори

М. Жуманов

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)

таълим йўналиши бўйича тайёргарлик даражаси ва зарурий билимларининг давлат стандарти ҳақида

ТАҚРИЗ

Бакалавр таълим йўналишлари бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимларнинг давлат стандартларининг янги авлодини яратиш кун тартибида турган асосий масалалардан ҳисобланади. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича тузилган мазкур давлат стандартини тузишда бу жиҳатлар тўлиқ ҳисобга олинган. Давлат стандартининг барча боб ва бўлимларида мақсад ва вазифалар, ўзлаштириши зарур билимлар, билиши зарур вазифалар акс эттирилган. Стандартда ҳозирги замон ишлаб чиқариш хусусиятлари ва узлуксиз таълим, шу жумладан олий таълим талаблари ҳисобга олинган. Шунингдек филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналишининг ўрганиш бўйича ҳозирги замон гуманитар фанлар тизими ва унинг амалиётдаги зарурлиги талабларидан келиб чиқилган. Қозоқ филологияси таълим йўналишининг шаклий-мазмуний тузилиши, уларнинг материалларини тизимли суратда ўрганиш талаблари ҳисобга олинган.

Давлат таълим стандартнинг асосий қисми қозоқ филологияси таълим йўналишини изчил ўрганиш муаммосига қаратилган. Бу муаммо стандартнинг касбий тайёргарлик бўйича талаблар бўлимида акс эттирилган. Бўлимда умумий йўналишлари ҳақида билимларни ўзлаштириш кўзда тутилган. Шу билан бирга мазкур бўлимда қозоқ миллий тилининг шаклланиши ва ривожланиши, умумий тилшунослик масалалари, қозоқ тилининг бошқа туркий тиллар билан алоқаси ва бошқа масалалар кўрсатилган.

Қозоқ оғзаки ижоди, қозоқ мумтоз адабиёти, туркий халқлари ва жаҳон адабиётлари тарихи бўйича етарли даражада маълумотлар бериш, тилшунослик ва адабиётшунослик назариясини теран ўзлаштириш вазифалари берилган. Шунингдек, бадиий ва танқидий асарларни, фольклор материалларини таҳлил этиш кўникмаларини эгаллаш талаблари ҳам қўйилган. Стандартда, шунингдек ихтисослик курслари бўйича ҳам эгаллаши лозим бўлган билимлар тизими берилган.

Умуман, филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича тузилган стандартда ўзлаштирадиган билимлари тизими замонавий талабларга мувофиқ, у узлуксиз таълимнинг давлат стандартлари тизимига, жумладан Ўзбекистон олий таълим стандартлари талабларига мос келади.

Хулоса қилиб айтганда, филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналишини бўйича ишлаб чиқилган давлат таълим стандарти ўрнатилган тартибда тасдиққа тавсия этилиши мақсадга мувофиқ деп ҳисоблаймиз.

Нукус педагогика институти

Қозоқ тили ва адабиёти

кафедраси мудири, ф.ф.н., доц. А. Оразымбетов А. Оразымбетов

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)

таълим йўналиши бўйича тайёргарлик даражаси ва зарурий

билимларининг давлат стандарти ҳақида

ТАҚРИЗ

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича ишланган мазкур стандарт давлат стандартларининг янги авлоди бўлиб топилади. Давлат стандартини тузиш катта тажриба ва билимни талаб қилади. Мазкур стандартни тузишда бу жиҳат тўлиқ ҳисобга олинган. Давлат стандартини тузишда ҳар хил таълим йўналишлари бўйича тузилган стандартлар ўрганиб чиқилган.

Қазақ филологиясы таълим йўналиши давлат таълим стандартининг қайта ишлаб чиқилишида: фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий, семинар машғулотларига ажратилган юкламалар ҳажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиш кетма-кетлиги ҳамда малакавий амалиётларни ўтказиш муддатлари тўғри шакллантирилган.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналишини изчил ўрганиш муаммоси стандартнинг асосий қисмида акс эттирилган.

Умумқасбий фанлар мазмуни ва компонентлери бўлимида ҳозирги қозоқ адабий тили, тил тарийхи, тилшунослик назарияси, практикум ва диалектология, қозоқ халқ оғзаки адабиёти, адабиёт тарийхи, адабий танқид тарийхи, она тили ва адабиётини ўқитиш методикалари бўйича энг аҳамиятли, долзарб масалалар берилган ва бакалавр эга бўлиши керак бўлган кўникмалар кўрсатилган. Шунингдек, давлат стандартини тузишда умумий тилшунослик, қозоқ тилшунослиги ва адабиётшунослигидаги илмий янгиликлар ҳисобга олинган.

Бакалавриятнинг таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича амалга ошириладиган шароитларга белгиланган талабларда бакалавриятнинг таълим дастурлари ўзлаштирилишига белгиланган умумий талаблар, таълим дастурларининг тадбиқ этилиши, малакавий амалиётларни ташкил этиш талаблари, ўқув жараёнини педагогик кадрлар билан таъминлаш бўйича талаблар, таълим жараёнини ўқув-методик ва ахборот ресурслари, моддий-техника базаси билан таъминлаш талаблари тўғри белгиланган.

Хулоса қилиб айтганда, 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича тайёрланган давлат таълим стандарти узлуксиз таълимнинг давлат стандартлари тизимида қўйиладиган талабларга, вазифаларга жавоб беради ва уни юқоридаги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлашда асосий ҳужжат сифатида қабул қилиш мумкин.

Ф.ф.н. Матекеев Сейтжан

К.Убайдуллаев номидаги Республика педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш институти
тил ва адабиёт кафедраси ўқитувчиси

Қолми таълим қўлайман КРБ

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)
таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси
ва зарурий билимларнинг давлат стандарти ҳақида

ТАҚРИЗ

Мамлакатимиз иқтисодиётининг барча тармоқларида модернизация жараёнлари изчиллик билан амалга оширилмоқда. Бу эса модернизация талабларини ҳисобга олган ҳолда таълим тизимида чуқур сифат ўзгаришларини амалга оширишни тақозо этмоқда. Шу муносабат билан замонавий талабларни ҳисобга олган ҳолда таълим йўналишлари бўйича такомиллаштирилган таълим стандартларини тайёрлаш муҳим аҳамият касб этади.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича Давлат таълим стандарти ўрганилаётган давлат таълим тизими хусусиятлари ва миллий таълим концепциясининг асосий тамойиллари ҳисобга олинган ҳолда ишлаб чиқилган. Шу сабабли ушбу таълим стандарти қозоқ филологияси бўйича малакали кадрлар тайёрлаш олдига қўйилган замонавий талабларга мувофиқ келади.

Мазкур давлат таълим стандартида уни ишлаб чиқиш учун асос бўлган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар, таълим стандартининг қулланиш соҳаси 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши бўйича касбий фаолиятлари тавсифи, бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар, бакалавр таълим дастурининг мазмуни ва компонентлари мантиқий боғлиқликда батафсил ёритилган.

Бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар бўлимида **5120100– Филология ва тилларни ўқитиш (Қозоқ филологияси)** таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига

қўйиладиган умумий ва касбий талаблар оқиқ ёритилган ва бакалаврлар эга бўлиши керак бўлган қўникмалар тўғри белгиланган.

Умуман, 51201001 филология ва тилларни ўқитиш (қозок филологияси) таълим йўналиши бўйича тузилган стандартда ўзлаштирадиган билимлари тизими замонавий талабларга мувофиқ, у Ўзбекистон узлуксиз таълимнинг давлат стандартлари тизимига, жумладан Ўзбекистон олий таълим стандартлари талабларига мос келади. Стандартда филология ва тилларни ўқитиш (қозок филологияси) таълим йўналишининг умумкасбий тайёргарлиги даражасига қўйиладиган асосий талаблар тўла ақс эттирилган.

Мазкур стандартдаги бакалаврларга қўйилган талаблар, фанларнинг мазмуни ҳозирги замон талабларига тўлиқ жавоб беради. Ушбу бакалавриатура таълим йўналишини битирган бакалаврлар, Қорақолпоғистон Республикасининг илм ва фан соҳасини ривожлантириш учун катта ҳисса қўшадилар деп ҳисоблаймиз.

К.Сейдуллаев

Қорақолпоғистон Республикаси

Халқ таълим вазирлиги

Республика ўқўв-методик маркази

директори

**“Филология ва тилларни ўқитиш (қозок филологияси)” таълим йўналиши
бўйича бакалавриатура давлат таълим стандартининг халқаро
миқёсидаги таълим стандартлари билан қиёсий таққослаш**

Бакалавриатурада таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (бакалавриатура)	Польша (бакалавриатура)	Португалия (бакалавриатура)
1.	Бошланиши	Академик лицей ва касб-хунар коллеждаридан сўнг	Ўрта мактабни битиргандан сўнг	Ўрта мактабни битиргандан сўнг
2.	Давомийлиги	4 йил	3 йил	3 йил
3.	Таълим олувчилар сони	20-25	20	20
4.	Ўттиш жойлари	Таълим муассасаларининг илмий тадқиқот бўлимларида, илмий тадқиқот институтларида, илмий муассасалар ва ўқув юртларининг тадқиқот бўлимларида ўтказилади.	Университетга ҳомийлик қиладиган институтларда	Университет кафедрасида талабаларнинг йўналиши ва илмий тадқиқот мавзуларига таваллуқли бўлган институтларда
5.	Таълим берувчилар	Университетда фаолият юритаётган профессор-ўқитувчилар	Университетда фаолият юритаётган илмий унвонга эга бўлган малакали ўқитувчилар ва хорижий мутахассисларни жалб этилади	Университетда фаолият юритаётган илмий унвонга эга бўлган соҳа мутахассислари ва хорижий мутахассисларни жалб этилади
6.	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлиги, ДТМ, кафедра мудирини, бириктирилган бошқа профессор-ўқитувчилар	Факультет раҳбарияти ва тегишли кафедра мудирлари ва ўқитувчилар	Факультет деканати, кафедра мудирлари, профессор ўқитувчи ўзига берилган талабалар билан индивидуаль тарзда фаолият юритади

Бакалавриатурада таълим жараёнининг таркиби

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси бакалавриатура	Польша (бакалавриатура)	Португалия (бакалавриатура)
1.	Назарий таълим	Кафедрадаги ўқитувчилар томонидан назарий билимлар талабаларга берилади	Асосан талабалар ўзларининг йўналишлари бўйича профессор-ўқитувчиларнинг маърузаларига қаради.	Асосий қисми факультетда маъруза курслари кўринишида ўтказилади.
2.	Амалий таълим	Таълим муассасасида,	Университет кафедралари қошидаги махсус лабораторияларда,	Таълим муассасасида ва Университет кафедралари қошидаги махсус лабораторияларда Университет кафедралари қошидаги махсус лабораторияларда
3.	Илмий тадқиқот	Бакалавриатурада таълим олувчилар танлаган мавзуси бўйича битирув малакавий ишнинг асосан	Илмий иш бўйича кафедра ёки ўзининг	Кафедра профессор-ўқитувчилари раҳбарлигида, илмий

	ишлари	кафедрашаронтида амалга оширади. Кафедра ёки бошқа кафедра профессор-ўқитувчилари (маслаҳатчи) илмий раҳбар этиб тайинланади. Илмий изланиш давомида илмий мақолалар, тезислар ёзиш, республика ва халқаро илмий анжуманларда иштирок этиш ва маъруза қилиш билан шугулланадилар.	маърузи бўйича бошқа мутахассис билан турли институтларда ошдилади. Бакалавриатурада ўқиш жараёнида илмий раҳбар таъналади.	дастурлар доирасида тадқиқот ишлари амалга оширилади. Илмий иш давомида рефератлар тақдим қилиши, конференцияларда иштирок қилиши ва илмий иш маърузи бўйича журналга мақола ёзиши мумкин.
4.	Муустақил таълим	Талабалар назарий машғулотлар, амалий кўникмалар ва илмий ишлари бўйича асосий база ва бошқа таълим муассасаларида яратилган шароитлардан (тарқатма материаллар, кутубхона, интернет тармоғи ва бошқа) фойдаланган ҳолда ўз билимларини оширишлари мумкин.	Талабалар турли мавзуларда муустақил изланадилар ва семестрлар якунида хулосаларини профессор-ўқитувчиларга тақдим этадилар (мақола, тақдимот)	Талабалар муустақил таълимда журналларга қамида 2-3 мақола ёзадилар. Мослаштирилган барча шарт-шароитлардан кенг фойдаланишлари мумкин.
5.	Таълим жараёнида баҳолаш	Талабаларнинг назарий ва амалий кўникмалар, илмий-тадқиқот ишлари бўйича билимларини баҳолаш бакалавриатура рейтинг тизими асосида жорий, оралик, якуний баҳо кўринишида ва ҳар ярим йиллик ва йиллик аттестация кўринишида амалга оширилади. Якуний давлат имтиҳон саволлари оғзаки, ёзма, тест кўринишида ва амалий кўникмаларни намойиш этиш кўринишида талаб қилинади.	Семестрлар давомида асосий фанлардан белгиланган амалий, семинар машғулотлари орқали кредит йиғиб борадилар.	Талабаларнинг жорий билими, компетенцияси ва ўзлаштириши оралик тест саволлари орқали, билимларни даврий оғзаки кўринишида текшириш, циклар бўйича ҳар ярим йилда ёзма тест кўринишида амалга оширилади.

Бакалавриатурада таълим жараёнининг мазмуни ва давомийлиги

Ўзбекистон Республикаси	Муддат	Польша	Муддати	Португалия	Муддати
1. Ҳозирги қозоқ адабий тили	2-6 семестр	1. English as a foreign language (Ingliz tili chet tili sifatida)	4 ой	1. English B2.1 (Ingliz tili B2.1)	5 ой
2. Тил тарихи	5-6 семестр	2. Descriptive grammar of English 1: phonetics and phonology. (Ingliz tilining qiyosiy grammatikasi: fonetika va fonologiya)	4 ой	2. Principles of Grammatical Analysis_English (Ingliz tilining grammatik analizining tamoyillari)	9 ой
3. Тилшунослик назарияси	1,7 семестр	3. Language acquisition and learning (Til ko'nikmasi vao'rganish)	8 ой	3. Introduction to English Culture and Literature (Ingliz madaniyati va adabiyotiga kirish)	5 ой
4. Араб (форс) тили	3-4 семестр	4. Information technology (Informatcion texnologiya)	4 ой	4. Methodology in Literary Studies_English I (Ingliz tili I. Adabiy o'qish metodologiyasi)	4 ой
5. Қозоқ тили практикуми	1 семестр	5. Descriptive grammar of English 2: syntax (Ingliz tilining qiyosiy grammatikasi: sintaksis) 6. History of English	8 ой	5. Research Methods and Techniques (Ilmiy metodlar va texnikalari)	4 ой

6. Қозоқ диалектологияси	3-4 семестр	Literature (Ingliz adabiyotining tarixi)	8 ой	6.English B2.2 (Ingliz tili B2.2)	
7. Қозоқ халқ оғзаки ижоди	1-2 семестр	7. History of American Literature (Amerika adabiyoti tarixi)	4 ой	7.Methodology in Literary Studies_English II (Ingliz tili II. Adabiy o'qish metodologiyasi)	4 ой
8. Қозоқ адабиёти тарихи	3-6 семестр	8. Introduction to linguistics (Lingvistikaga kirish)	4 ой	8.Oral and Written Communication Skills I (Og'zakivayozma kommunikaciya mohirligi I)	9 ой
9. XX аср қозоқ адабиёти тарихи	7-8 семестр	9. British and American life and institutions (Britaniya va Amerika turmushi va jamiyati)	4 ой	9.Introduction to North American Culture and Literature (Shimoliy Amerika madaniyati va adabiyotiga kirish)	5 ой
10. Жаҳон адабиёти тарихи	3-4 семестр	10.Theory of literature (Adabiyot nazariyasi)	8 ой	10. Introduction to Linguistics (Lingvistikaga kirish)	9 ой
11. Адабиётшунослик назарияси	1,7- семестр	11.English-Polish contrastive grammar (Ingliz-Polyak qiyosiy grammatikasi)	4 ой	11. English Literature - 20th Century Poetry (Ingliz adabiyoti-20 asr poeziyasi)	9 ой
12. Қозоқ адабий танқидчилиги тарихи	8 семестр	12.History of the English language (Ingliz tili tarixi)	4 ой	12. English B2.3 (Ingliz tili B2.3)	4 ой
13. Ҳозирги адабий жараён	6- семестр	13.History of England and the United States (Angliya va Amerika Qo'shma Shtatlari tarixi)	4 ой	13. North American Culture - Identity(ies) and History (Shimoliy Amerika madaniyati - milliy o'zgachaliklari va tarixi)	4 ой
14. Туркий филологияга кириш	3- семестр	14.Introduction to literary translation (Adabiy tarjimaga kirish)	4 ой	14. Qosimsha pan (Tarixga oid)	5 ой
15. Туркий тилларнинг қиёсий-тарихий грамматикаси	8- семестр	15.Proseminars in chosen areas of research into English (Ingliz tiligaxos tanlangan darslar bo'icha seminarlar)	4 ой	15. Modern and Contemporary North American Literature (Hozirgi va zomanago'y Shimoliy Amerika adabiyoti)	4 ой
16. Туркий халқлар адабиёти тарихи	4 семестр	16.Diploma seminar (Diplom seminari)	4 ой	16. English B2.4 (Ingliz tili B2.4)	4 ой
17. Она тили ва адабиёт ўқитиш методикаси	5- семестр	17.Latin (Lotin)	4 ой	17. Área da Literatura Inglesa (Ingliz adabiyoti tadqiqi sferasi)	5 ой
		18.Physical education (Tabiiy bilimlar)	8 ой	18. Qo'shimcha fan	4 ой
		19.Polish as a foreign language (Polyak tili chet tili sifatida)	4 ой	19. English C1.1 (Ingliz tili C1.1)	5 ой
				20. Área de Estudos Ingleses, (Ingliz tiliningtadqiqi sferasi)	4 ой
				21. Opção Geral ou Minor em História (Qo'shimcha fa'n)	4 ой
				22. English C1.2 (Ingliz	4 ой

				tili C1.2)23. Opção Geral ou Minor em História Qo'shimcha fan 1.Ingliz tilining tadqiqi sferasi	
--	--	--	--	---	--

Изоҳ: Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) бакалавр таълим йўналиши қорақалпоқ тили ва адабиёти юзасидан, бирламчи манбаларга суянган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, ҳозирги кунда жуда долзарб йўналиш бўлиб, доимий изланишни, таҳлил қилиш ва мукамаллаштиришни талаб қилмоқда. Юқоридаги маълумотларга асосан шуни айтиш мумкинки, давлатимизда яратилган “Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)” таълим йўналиши давлат таълим стандарти жаҳон андозаларига мос равишда бўлиб, бошқа давлатларнинг таълим дастурларига ўхшаш томонлари ҳамда ўзига хос хусусиятлари билан ажралиб туради.

5120100 - Филология ва тилларни ўқитиши (қozoқ филологияси) таълим йўналиши бўйича ишлаб чиқилган давлат таълим стандартининг ишлаб чиқилишига тушунтириш хати

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (қozoқ филологияси) таълим йўналиши бўйича давлат таълим стандартини ишлаб чиқишда кўйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланилди:

1. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни. Тошкент, 1997 й., 29 август №463-1.

2. Ўзбекистон Республикасининг “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”. Тошкент, 1997 й., 29 август №463-1.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1533-сонли қарори.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 апрелдаги “Давлат бошқарув соҳасида кадрлар тайёрлашни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ- 4435- сонли Фармони.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 24 июлдаги “Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ПФ-4456-сонли Фармони.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1875-сонли қарори.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2013 йил 26 мартдаги “Ахборот-коммуникация технологиялари соҳасида кадрлар тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш чора – тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ – 1942-сонли қарори.

8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 5 январдаги “Узлуксиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш тўғрисида”ги 5-сонли қарори.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сонли қарори.

10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 20 июлдаги “Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида”ги 341-сонли қарори.

11. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 28 декабрдаги “Олий ўқув юртидан кейинги таълим ҳамда олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 365-сонли қарори.

12. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 10 июлдаги “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги 199-сонли қарори.

13. РСТ Уз 1.1-92 ГСС Уз. Порядок разработки, согласования, утверждения и регистрации государственных стандартов Узбекистана.

14. O'z DSt 1.0:1998. Ўзбекистон Республикаси стандартлаш давлат тизими. Асосий қоидалар.

15. O'z DSt 1.9-95. Ўзбекистон стандартлаштириш давлат тизими. Тармоқ стандартларини ишлаб чиқиш, келишиб олиш, тасдиқлаш ва рўйхатга олиш тартиби.

16. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2012 йил 4 июлдаги 281-сонли буйруғи билан тасдиқланган "Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликларининг Классификатори".

17. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2012 йил 29 октябрда тасдиқланган 418-сонли буйруғи ("Магистратура тўғрисида Низом", Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2012 йил 18 декабрда 2405-рақам билан рўйхатдан ўтган).

18. ООО «SERT AKADEMIE»нинг ISO 9001:2008 Халқаро стандарти.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналишининг ДТС "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг мақсади ва вазифаларининг, шунингдек таълим-тарбияга йўналтирилган Президент, ВМ қарор-фармонларини мукамал амалга оширилишига қаратилди;

ДТС дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний кадриятлар тамойиллари ҳисобга олинди;

ДТС асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий малакавий кўникма шаклланиши таъминланади;

Ушбу стандарт халқаро тажриба, техника, технологиялар, фан ривожланиши даражаси ва ютуқлари, иқтисодиёт устуворлиги шароитларида кадрларга нисбатан ишлаб чиқаришда, амалиётда қўйиладиган талаблар ҳисобга олинган ҳолда илмий асосланган;

Таълим турлари ва босқичлари бўйича таълим йўналиши стандартининг келишилганлиги ва изчиллиги, шахснинг ҳар томонлама ривожланишини ҳисобга олган ҳолда уларнинг мужассамлигини таъминлашга қаратилди;

Ўқув юкмаси оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига боғлиқ равишда таълимнинг табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди;

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолиятининг сифатини баҳолаш мезонлари ва тартиботи белгиланган меъёр-қоидаларга мослигига эришилди;

Стандартнинг технологиклиги - унинг бажарилишини назорат қилиш ва унинг меъёрлари ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, таълим йўналиши ДТСнинг ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этди;

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши ДТСга тажрибада текширувдан ўтган таълим, ҳамда ишлаб чиқариш амалиёти фаолиятларининг илгор меъёрлари киритилди;

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) таълим йўналиши Давлат таълим стандарти Ўзбекистон Республикаси давлат стандартлаш тизими қоидалари талабларини тўлиқ қониқтиради.

Ўқув ишлари бўйича
проректор:

доц. М.Ибрагимов

Жадвал-1

5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) бакалавр таълим йўналиши ДТСда кадрларнинг билим, малака ва кўникмаларига қўйилган талаблардаги янгилıklar

Т/р	Амалдаги ДТС	Қайта ишлаб чиқилган ДТС
1.	Умумқасбий ва ихтисослик фанлари бўйича компетентлик талаблари берилган.	Компетентлик талаблари халқаро стандартларга яқинлаштирилган ҳолда умуммаданий ва касбий нуқтан назардан қайта кўриб чиқилди.
2.	Касбий фаолият турлари ва соҳалари кенг ёритилмаган.	Битирувчиларнинг ихтисослик ва касбий фаолият турлари ва соҳалари қайта кўриб чиқилди.

Жадвал-2

ҚҚДУ 5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) бакалаврият фанларининг магистратурада самарасиз такрорланиши

Т/р	Бакалаврият фани	Магистратура фани	Сунъий киритилган фанлар
1.	Такрорланиш йўқ	Такрорланиш йўқ	Атамалар мутаносиб, сунъий киритилган фанлар йўқ

Жадвал-3

5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) бакалавриатура ДТС да фанлар блоқи нисбатларининг меъёрларига амал қилиниши

Т/р	Фанлар блоқи, %
1.	1-блок. Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар 23,2%
2.	2-блок Математик ва табиий-илмий фанлар 10,7%
3.	3-блок Умумқасбий фанлар 50%
4.	4-блок Ихтисослик фанлари 10%
5.	5-блок Қўшимча фанлар 6,1%

Жадвал-4

Ўқитиладиган фанлар сони ва ҳажмининг тамойиллар талабига жавоб бериши

Т/р	Фанлар сони (талаб бўйича)	Бакалавриатурада
1.	Бир семестрда	6-12 та фан
2.	Бир ўқув йилида	12-16 та фан
3.	Ўқув муддатида	40 та фан
4.	40 соатдан кам фанлар	-

5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) бакалавриатура таълим йўналиши бўйича ДТС да амалий кўникмаларни кучайтиришга қаратилган ўзгаришлар

T/p	Амалдаги ДТС да	Тақомиллаштирилган ДТС
1.	Маъруза	
	1-блок 282 соат	292 соат
	2-блок 158 соат	168 соат
	3-блок 674 соат	734 соат
	4-блок 62 соат	176 соат
	5-блок 116 соат	100 соат
	6-блок 104 соат	-
2.	Амалий машғулотлар	
	1-блок 384 соат	444 соат
	2-блок 230 соат	272 соат
	3-блок 666 соат	816 соат
	4-блок 42 соат	204 соат
	5-блок 170 соат	146 соат
	6-блок 58 соат	-
3.	Семинар машғулотлар	
	1-блок 302 соат	326 соат
	2-блок – соат	--
	3-блок 460 соат	612 соат
	4-блок 42 соат	62 соат
	5-блок --	--
	6-блок 58 соат	--
4.	Лабор. машғулотлари	
	--	--
5.	Амалиёт – 24 ҳафта	18 ҳафта
6.	Курс иши 6 та	6 та
7.	Курс лойиҳаси -	-

5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) бакалавриатура таълим йўналиши бўйича ДТС да минтақавий ОТМлар тақлифининг инобатга олинганлиги

T/p	Минтақавий ОТМ номи	Берилган тақлиф мазмуни	Инобатга олинган банди, бўлими
1	НДПИ, ЎзР ФА ҚҚБ	Малакавий амалиётни тўғри тақсимлаш	Тақлифлар инобатга олинди.

5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси) бакалавриатура таълим йўналиши бўйича ДТС нинг иш берувчилар билан келишилганлиги

T/p	ДТС яратилган таянч ОТМ	Келишилган иш берувчилар корхона номи ва имзоланган раҳбар лавозими, фамилияси
1	ҚҚДУ	Нукус давлат педагогика институти, Халқ таълими вазирлиги, турдош ОТМ лар

ТАСДИҚЛАЙМАН:
Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг
ўринбосари, "Ўзлуксиз таълим тизими
стандартлари"ни стандартлаштириш бўйича
техник қўмита раиси

2014 йил "26" 02

O'z DSt ___:201__ "5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)"
бакалавриат таълим йўналишининг давлат таълим стандарти лойиҳасини "Ўзлуксиз
таълим тизими стандартлари"ни стандартлаштириш бўйича техник қўмитада
экспертизадан ўтказиш бўйича
Хулоса

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг 2014 йил 23 майдаги "Ўзлуксиз таълим тизими стандартларини стандартлаштириш бўйича техник қўмитанинг Низоми ва таркибини қайта тасдиқлаш тўғрисида"ги 10ққ/31ққ/36/1-қ - сонли қўшма қарорига асосан тайёрланган O'z DSt ___:201__ "5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)" бакалавриат таълим йўналишининг давлат таълим стандарти "Ўзстандарт" агентлиги билан келишилган шакл асосида техник экспертизадан ўтказилди.

O'z DSt ___:201__ "5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)" бакалавриат таълим йўналишининг давлат таълим стандарти лойиҳаси Республикадаги кадрлар тайёрловчилари ва истеъмолчилари билан ўзаро келишилган.

Техник экспертизадан ўтказилган O'z DSt ___:201__ "5120100 - Филология ва тилларни ўқитиш (қозоқ филологияси)" бакалавриат таълим йўналишининг давлат таълим стандарти лойиҳаси Ўзбекистон Республикаси Қонунчилигига, стандартлаштириш Давлат тизими, ўлчов бирликларини таъминлаш Давлат тизими, сертификатлаштиришнинг миллий тизими, стандартлаштиришнинг тармоқлараро тизими талабларига мос келади ва "Ўзстандарт" агентлигида давлат рўйхатидан ўтказишга тавсия этилади.

Техник қўмита раиси
ўринбосари

З. Ахмедов

Техник қўмита масъул котиби

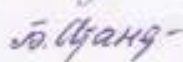
А.А.Ходжаев

Олий таълим стандартларини
стандартлаштириш бўйича
кичик қўмита котиби

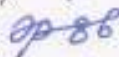

А.А.Умаров

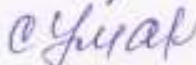
Ишчи гуруҳ:

Б.Атаниязов

Д.Эргашев

С.Умарова